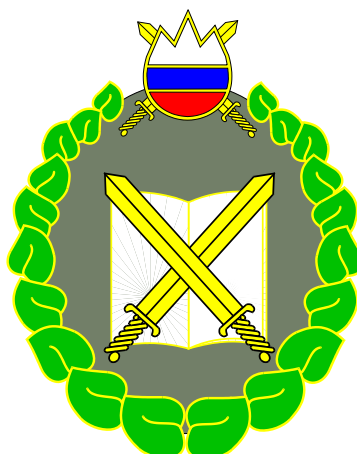

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
21. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTA**

ZAKLJUČNA NALOGA

**OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA NA MEDNARODNIH
OPERACIJAH IN MISIJAH – PRIMER BOJNE SKUPINE SOKOL
KFOR**

Kandidatka - slušateljica: desetnica Metka Rebolj

Mentor: doc. dr. Damir Črnčec

Maribor, avgust 2010

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Slovenska vojska

Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Številka:

Datum:

ZAKLJUČNA NALOGA

OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA NA MEDNARODNIH OPERACIJAH IN MISIJAH – PRIMER BOJNE SKUPINE SOKOL KFOR

Kandidatka - slušateljica: desetnica Metka Rebolj

Mentor: doc. dr. Damir Črnčec

Maribor, avgust 2010

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju dr. Damirju Črnčecu za pomoč, usmeritve in strokovne napotke pri pisanju zaključne naloge. Poleg tega bi se rada zahvalila tudi polkovniku Dobranu Božiču za pomoč pri iskanju ustreznih virov za zaključno nalogo in sodelovanju pri intervjuju. Ob tem se moram zahvaliti še polkovniku Mihi Škrbincu, stotnici Barbari Turk, nadporočnici Mojci Jaunig Ivanc in pripadniku OVS Dušanu Kavčiču za sodelovanje pri intervjujih.

Zahvaljujem se tudi svojim domačim in vsem, ki so kakorkoli prispevali ter pomagali pri izdelavi zaključne naloge.

POVZETEK

Obveščevalnovarnostna podpora je glavni element pri zaščiti oboroženih sil, ki se zagotavlja tako doma kot tudi v tujini, na mednarodnih operacijah in misijah. Slednja se deli na podporo oz. priprave pred odločitvijo in pred samo napotitvijo enot na mednarodno operacijo in misijo, na podporo med izvajanjem mandata v tujini in podporo po vrnitvi enote nazaj v domovino. V času izvajanja nalog na misiji se obveščevalnovarnostna podpora lahko izvaja v obliki t.i. nacionalnih obveščevalnih celic ali pa po principu »dvojnega klobuka«, kjer pripadniki Slovenske vojske in Obveščevalno varnostne službe zagotavljajo obveščevalnovarnostno podporo enotam. Slovenska vojska v mednarodnih operacijah in misijah sodeluje že od leta 1997, na Kosovu pa od leta 2000. V primeru 15. slovenskega kontingenta, ki je svoj mandat na Kosovu opravljal leta 2007, se je obveščevalnovarnostna podpora delila na štiri glavne elemente, ki so s svojim delovanjem zagotavljali zaščito enot Slovenske vojske. Ti elementi so bili: nacionalna obveščevalna celica, skupina za nadzor in povezavo, obveščevalnovarnostni sektor S2 v poveljstvu bataljonske bojne skupine Sokol in sektor J2 v poveljstvu KFOR. Med seboj so učinkovito in koordinirano sodelovali ter s tem oblikovali nove metode v obveščevalnovarnostni podpori Slovenske vojske na mednarodnih operacijah in misijah.

KLJUČNE BESEDE: obveščevalnovarnostna dejavnost, zaščita sil, mednarodne operacije in misije, KFOR, bataljonska bojna skupina.

SUMMARY

Intelligence and security support is the main factor of force protection at home and abroad in international peace operations. The latter is divided into three phases: support during preparation on peace operation, support during executing peace operation and support when armed forces complete its mandat in peace operation. During implementation of international peace operation, intelligence support can be executed trough national intelligence cell or trough method of »dual hatted«, where members of Slovenian armed forces and Intelligence security service assure intelligence support to its forces. Slovenian armed forces takes part in international peace operations since year 1997, its presence in Kosovo is shown since year 2000. In case of 15th Slovenian contingent, who fulfilled its mandat in Kosovo in year 2007, the intelligence support was distributed trough four main factors, which provided force protection of Slovenian armed forces. These elements were: national intelligence cell, liaison monitoring team, intelligence sector S2 in Headquarters of batalion battle gropup Sokol and sector J2 in KFOR Headquarters. Their cooperation was effective and coordinated which brought some new methods in intelligence and security support of Slovenian armed forces in international peace operations.

KEY WORDS: intelligence support, force protection, international peace operations, KFOR, batallion battle group.

KAZALO

POVZETEK	ii
SUMMARY	iii
1 UVOD	1
1.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE.....	3
1.2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE.....	3
1.3 HIPOTEZE.....	3
1.4 METODE DELA.....	4
1.5 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE.....	4
2 TEMELJNI POJMI	5
2.1 OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA DEJAVNOST.....	5
2.2 ZAŠČITA SIL.....	8
2.3 MEDNARODNE OPERACIJE IN MISIJE.....	9
2.4 KOSOVO FORCE.....	10
2.5 BATALJONSKA BOJNA SKUPINA.....	11
3 OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA SLOVENSKE VOJSKE NA MEDNARODNIH OPERACIJAH IN MISIJAH	13
3.1 OBVEŠČEVANOVARNOSTNA PODPORA PRED MOM.....	14
3.1.1 Faza pred odločitvijo o napotitvi SV na MOM.....	14
3.1.2 Faza priprav za napotitev in napotitev SIKON na MOM.....	14
3.2 OBVEŠČEVANOVARNOSTNA PODPORA MED MOM.....	16
3.3 OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA PO MOM.....	19
4 OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA SLOVENSKE VOJSKE NA OPERACIJI JOINT GUARDIAN	20
4.1 OCENA GROŽNJE.....	22
4.2 STRUKTURA OBVEŠČEVALNOVARNOSTNE PODPORE SIKON 15.....	23
4.2.1 Nacionalna obveščevalna celica.....	23
4.2.2 Skupine za povezavo in nadzor.....	25
4.2.3 Poveljstvo bataljona sektor S2.....	26
4.2.4 Poveljstvo KFOR sektor J2.....	27
5 ANALIZA PRIMERA	28
6 ZAKLJUČEK	29
LITERATURA IN VIRI	30
SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV	33
PRILOGE	33
PRILOGA 1: ZAHTEVEK ZA INFORMACIJO.....	33
PRILOGA 2: ODGOVOR NA ZAHTEVEK ZA INFORMACIJO.....	35
PRILOGA 3: OPERATIVNO POROČILO.....	36
PRILOGA 4: VPRAŠALNIK.....	37
IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNE NALOGE	38

1 UVOD

Varnostnim spremembam, ki se dogajajo v današnjem času, je vse bolj podvrženo tudi sodobno in kompleksno mednarodno okolje, kar pa se odraža v varnostnih grožnjah in tveganjih. Za doseg mira, varnosti in stabilnosti, ki so med seboj vedno bolj povezani, je potrebno povečati medsebojno sodelovanje in usklajevanje med državami in tudi mednarodnimi organizacijami ter drugimi nedržavnimi akterji na različnih področjih. Sodobne grožnje tako države rešujejo v medsebojnih zavezništvih v mednarodnih operacijah in misijah. Republika Slovenija je s članstvom v zvezi Nato prevzela odgovornost izpolnjevanja zavez, ki so bile podane v članstvu, poleg tega pa je vključena v proces oblikovanja, usmerjanja in izvajanja varnostne in obrambne politike. Tako Republika Slovenija svoje obveznosti v članstvu izpolnjuje tudi s sodelovanjem v mednarodnih operacijah in misijah, kot je na primer operacija na Kosovu.

Da pa Republika Slovenija s svojim nacionalnovarnostnim elementom, ki ji zagotavlja obrambo, torej Slovensko vojsko, sploh lahko sodeluje v teh operacijah, potrebuje dobro usposobljene pripadnike, finančna sredstva, opremo in nenazadnje tudi dobro in učinkovito obveščevalnovarnostno podporo. Ta podpora se razlita v pripravi terena in izdelavi varnostnih ocen iz območja načrtovane operacije. Obveščevalnovarnostna podpora je tista, ki s podano oceno pripomore k končni odločitvi o napotitvi pripadnikov Slovenske vojske na mednarodno operacijo in misijo. Zagotavljanje obveščevalnovarnostne podpore Slovenski vojski tako doma kot tudi v tujini je glavna naloga Obveščevalno- varnostne službe Ministrstva za obrambo, saj jo k temu zavezuje tudi Zakon o obrambi. Slovenska vojska pa si obveščevalnovarnostno podporo zagotavlja tudi preko lastnih organov, in sicer preko štabnih obveščevalnovarnostnih sektorjev in obveščevalno izvidniškega bataljona. Tako je poslanstvo obveščevalnovarnostne dejavnosti zagotavljanje ustrezne podpore obrambnemu sistemu in oboroženim silam, in sicer na obveščevalnem, protiobveščevalnem in varnostnem področju.

V mednarodnih operacijah in misijah je obveščevalnovarnostna podpora pomemben element zaščite sil, ki pomeni celovito zagotavljanje varnosti lastnih oboroženih sil, katere so vključene v različne vojaške aktivnosti doma in v tujini. Ena glavnih nalog elementov obveščevalnovarnostne podpore je zaščita sil preko zagotavljanja koristnih informacij v realnem času. Zelo je pomembno, da obveščevalnovarnostni element zagotovi potrebne informacije, ki jih enota potrebuje na terenu, zato je tu tudi čas ključnega pomena. Zaradi velikega števila potreb po teh informacijah, morajo elementi razbrati in presoditi, katere informacije so dejansko koristne. V tem primeru prihaja tudi do prevelikega števila informacij ali pa do pomanjkanja le teh. Ker so sodobne mednarodne operacije in misije vse bolj kompleksnega značaja in v njih sodeluje vse več držav, je tudi obveščevalnovarnostna podpora vse bolj pomembnejša. Predvsem pa je pomembno medsebojno sodelovanje, tako med obveščevalnovarnostnimi službami kot tudi državami, saj zveza Nato nima lastne obveščevalnovarnostne strukture.

V trenutnih varnostnih razmerah obstaja veliko groženj, ki so tudi in predvsem mednarodnega značaja in zato je, kot že omenjeno predvsem pomembno sodelovanje med obveščevalnovarnostnimi službami različnih držav. Kar pa je pri delu obveščevalnih služb nekaj novega, saj je bilo ravno za te službe v preteklosti značilno, da so delovale same zase oz. za lasten nacionalnovarnostni sistem. Tako se danes poudarja predvsem potreba po delitvi podatkov (ang. »*need to share*«) in nič več le potreba po vedenju (ang. »*need to know*«). Takšen primer je povezovanje obveščevalnovarnostnih služb v boju zoper terorizem z uporabo podobnih zvrsti pridobivanja podatkov, saj se te v različnih državah le malo razlikujejo med seboj.

Vloga obveščevalnovarnostne podpore tako pri zaščiti sil, kot tudi pri zagotavljanju obveščevalnovarnostnih informacij se izkazuje tudi za ključno v primeru delovanja Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in misijah. V slednjih Republika Slovenija sodeluje že od leta 1997 in od tedaj deluje tudi obveščevalnovarnostna podpora na tem področju. Zaradi povečane vloge Slovenske vojske na Kosovu in v Afganistanu je ravno na teh dveh območjih povečana potreba po zaščiti lastnih sil. Koncepta zagotavljanja obveščevalnovarnostne podpore na Kosovu in v Afganistanu se med seboj razlikujeta, vendar pa imata še vedno isti cilj.

Slovenska vojska na Kosovu deluje oz. uresničuje svoje poslanstvo po mednarodnih pogodbah in sporazumih od leta 2000. Trenutno v operaciji zveze Nato - KFOR sodeluje že 22. kontingent Slovenske vojske, ki se prilagaja zmanjševanju števila pripadnikov na Kosovu. Vendar pa leta 2007 ta potreba ni obstajala, ravno nasprotno, tedaj je Slovenska vojska glede na trenutne potrebe sil KFOR, prelomno in prvič v zgodovini na mednarodno operacijo in misijo poslala največji slovenski kontingent, ki je štel okoli 500 pripadnikov 10. motoriziranega bataljona. 15. slovenski kontingent v velikosti bataljonske bojne skupine je v operaciji KFOR deloval v rotaciji od februarja do avgusta leta 2007.

Zaradi tako velikega števila pripadnikov in samih varnostnih razmer tedaj na Kosovu, je bila povečana potreba tudi po zaščiti sil in zagotavljanju obveščevalnih ter varnostnih podatkov. Posledično se je povečala vloga obveščevalnovarnostne podpore, ki je do tedaj temeljila le na zagotavljanju informacij preko zveze Nato, medtem ko je element Obveščevalno varnostne službe deloval zgolj na strateškem nivoju in ne na taktičnem. V primeru 15. slovenskega kontingenta pa je prišlo do preloma, kjer se je element Obveščevalno varnostne službe integriral v sklop bataljonske bojne skupine, ki je delovala na Kosovu. Poleg tega elementa se je povečalo delovanje tudi drugih obveščevalnovarnostnih elementov, kateri so predstavljeni v zaključni nalogi. Glaven cilj zaključne naloge je tako predstavitev primera obveščevalnovarnostne podpore 15. slovenskemu kontingentu na Kosovu.

1.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE

Izhodišče zaključne naloge je sodelovanje Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in misijah. Vendar pa je za njeno učinkovito izpolnjevanje poslanstva potrebna tudi obveščevalnovarnostna podpora, ki zagotavlja predvsem zaščito sil. Tako je zaključna naloga osredotočena na obveščevalnovarnostno podporo Slovenski vojski na operaciji Kosovo Force.

Ker je naloga študija primera, se bom predvsem osredotočila na zagotavljanje obveščevalnovarnostne podpore kontingentu Slovenske vojske, ki je svoje naloge na Kosovu izvajal leta 2007. Ta kontingent sem si izbrala predvsem zaradi tega, ker je bil zaenkrat največji kontingent (po številu pripadnikov) Slovenske vojske, ki je kadarkoli sodeloval v mednarodni operaciji in misiji. Zato je tudi zaradi svoje številčnosti potreboval toliko učinkovitejšo obveščevalnovarnostno podporo.

1.2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE

Namen zaključne naloge je predstaviti pomen zagotavljanja obveščevalnovarnostne podpore pri sodelovanju Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in misijah. Pri opredeljevanju tega pomena se bom naslonila na primer 15. slovenskega kontingenta, ki je svoje naloge na Kosovu izpolnjeval leta 2007.

Cilji zaključne naloge so naslednji:

- opredeliti temeljne pojme, ki se uporabljajo v zaključni nalogi,
- predstaviti obveščevalnovarnostno podporo Slovenski vojski na mednarodnih operacijah in misijah,
- natančneje opredeliti obveščevalnovarnostno podporo Slovenski vojski v KFOR na podlagi študije primerov,
- predstaviti pomen zagotavljanja obveščevalnovarnostne podpore Slovenski vojski in
- opredeliti možnosti za nadaljnji razvoj,
- potrditi ali zavrniti zastavljene hipoteze.

1.3 HIPOTEZE

Pri predstavitvi pomena obveščevalnovarnostne podpore Slovenski vojski na mednarodnih operacijah in misijah si bom pomagala tudi z zastavljenimi naslednjimi hipotezami:

Glavna hipoteza:

»Obveščevalnovarnostna podpora Slovenski vojski na mednarodnih operacijah in misijah je pomemben dejavnik pri zaščiti (lastnih) sil.«

Delovni hipotezi:

»S povečanjem števila pripadnikov Slovenske vojske, ki sodelujejo na mednarodni operaciji in misiji, se poveča tudi potreba po obveščevalnovarnostni podpori s poudarkom predvsem na zaščiti sil.«

»Medsebojno povezovanje in sodelovanje različnih obveščevalnovarnostnih struktur in drugih struktur, ki niso izključno namenjene obveščevalnovarnostni dejavnosti, se je v primeru 15. slovenskega kontingenta na Kosovu izkazalo kot nepogrešljiv element zagotavljanja zaščite sil.«

1.4 METODE DELA

V zaključni nalogi se bodo uporabile naslednje metode dela:

- zbiranje, analiza in interpretacija primarnih virov (zakoni, pravilniki, obrambni programi, letna poročila in resolucije),
- zbiranje, analiza in interpretacija sekundarnih virov (internetni viri, knjižne publikacije, članki in zborniki),
- deskriptivna metoda (pri definiranju temeljnih pojmov in opisu obveščevalnovarnostne podpore),
- intervjuji z udeleženci misije KFOR in poznavalci obveščevalnovarnostne dejavnosti ter
- študija primera na podlagi intervjujev in teoretične podlage.

1.5 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

Zaključna naloga je sestavljena iz treh sklopov, ki se smiselno navezujejo s pomočjo poglavij in podpoglavij. Struktura naloge je oblikovana v skladu s SOP – ŠČ02/004 za oblikovanje zaključne naloge kandidatov in slušateljev Šole za častnike (številka 804-200/2009-1, z dne 2. april 2009).

Uvodni del tvorita uvod in metodološko- hipotetični okvir z opredelitvijo izhodišča zaključne naloge, namenov in ciljev, hipotezami, metodami dela in strukturo zaključne naloge.

Osrednji del oz. jedro zaključne naloge tvori naslednja štiri poglavja. Drugo poglavje konkretno opredeljuje temeljne pojme, ki se najpogosteje pojavljajo v zaključni nalogi. Ti pojmi so: obveščevalnovarnostna dejavnost, zaščita sil, mednarodne operacije in misije, Kosovo Force in bataljonska bojna skupina.

Tretje poglavje na splošno opredeljuje obveščevalnovarnostno podporo Slovenski vojski v mednarodnih operacijah in misijah. Ta podpora se deli oz. razčleni na tri faze. Zato v nadaljevanju v podpoglavjih sledi predstavitev vsake faze posebej.

V četrtem poglavju se naloga osredotoči na predstavitev obveščevalnovarnostne podpore Slovenski vojski neposredno v mednarodni operaciji in misiji na Kosovu. Opredeli se tedanja ocena grožnje in podrobneje analizira posamezne elemente obveščevalnovarnostne podpore pri zagotavljanju zaščite lastnih sil. V podpoglavju je tudi predstavljena struktura obveščevalnovarnostne podpore, s konkretnimi primeri iz prakse.

V petem poglavju sledi še končna analiza primera s povzetimi problematikami in možnostmi za nadaljnji razvoj.

Zaključni del naloge sestavlja šesto poglavje oz. zaključek z verifikacijo hipotez, v nadaljevanju pa sledijo navedba uporabljene literature in virov, priloge ter seznam kratic in okrajšav uporabljenih v zaključni nalogi. Sledi še izjava o avtorstvu zaključne naloge.

V času pisanja zaključne naloge sem se srečavala predvsem s problemi pridobivanja zadostne količine virov in virov, ki bi podrobneje opredeljevali raziskovano temo. To sem rešila z opravljenimi intervjuji in uporabo javno dostopnih virov. Pri nekaterih virih je bil tudi problem pridobitve le teh zaradi stopnje zaupnosti oz. tajnosti, saj marsikateri vir ni javno dostopen oz. ga ni mogoče pridobiti.

2 TEMELJNI POJMI

2.1 OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA DEJAVNOST

Obveščevalno dejavnost bi lahko označili kot eno najpomembnejših dejavnosti, s katero države skrbijo za svojo nacionalno varnost (po Šaponja, 1999, str. 20). Isti avtor (1999, str. 9) opredeljuje obveščevalno dejavnost kot proces, ki zajema elemente obveščevalnega ciklusa, kateri vsebuje: zbiranje, analitično obdelavo surovih podatkov in izdelavo celovitega obveščevalnega izdelka, ki ga uporabniki potrebujejo pri sprejemanju odločitev na državnem, političnem, gospodarskem in varnostnem področju.

Obveščevalno dejavnost poznamo v širšem in ožjem smislu. V ožjem smislu ta zajema le tajno zbiranje in analizo podatkov ter njihovo transformacijo v obveščevalno informacijo, v širšem smislu pa obveščevalna dejavnost zajema še protiobveščevalne in tajne akcije (po Purg, 2002, str. 15).

Šaponja (1999, str. 19- 23) trdi, da so lahko naloge, nameni ali cilji obveščevalne dejavnosti informativne, represivne ali varnostnopreventivne narave. Na podlagi tega so se razvile posamezne zvrsti, in sicer: obveščevalna, protiobveščevalna, varnostna in vojaška zvrst.

- Obveščevalna zvrst se uporablja predvsem za raziskovanje zunanjega okolja, ki vpliva na delovanje države. Po svoji naravi je informativnega značaja.
- Protiobveščevalna zvrst je represivna in je namenjena odkrivanju, spremljanju, onemogočanju in občasno tudi preiskovanju aktivnosti, ki jih na državnem ozemlju izvajajo tuje obveščevalne organizacije.
- Varnostna zvrst je prav tako represivne narave, uporablja pa se za boj proti organiziranemu kriminalu, terorizmu, nedovoljeni trgovini in proizvodnji mamil, orožja in sredstev za množično uničevanje. Uporablja se tudi za odkrivanje, preprečevanje in varovanje pred različnimi oblikami političnega ekstremizma, radikalizma in drugih dejavnosti, katerih glavni cilj je rušenje ureditve neke države.
- Vojaška zvrst pa se uporablja predvsem kot pomoč pri poveljevanju v oboroženih silah, zato se pogosto zanjo uporablja tudi izraz »taktična vojaška obveščevalna dejavnost« (ibid.).

Richelson (2008) loči pet zaokroženih področij obveščevalne dejavnosti, in sicer:

- politično obveščevalno dejavnost, ki obsega preučevanje tujih in domačih politik drugih držav;
- vojaška dejavnost, ki je pomembna zaradi določitve vojaških zmogljivosti svojih morebitnih nasprotnikov. Tako se vojaška obveščevalna dejavnost ukvarja tudi z ocenjevanjem učinkov vojaške pomoči drugim in z ocenjevanjem vojaških zmogljivosti držav, ki so na meji oboroženega konflikta;
- znanstveno in tehnično področje, ki se ukvarja z razvojem obveščevalne dejavnosti na vojaškem in civilnem vidiku;
- gospodarska (ekonomska) obveščevalna dejavnost predvsem spremlja prednosti in slabosti nacionalnih gospodarstev, dostopnost in cene ključnih virov, regionalne in druge organizacije, nacionalne fiskalne denarne politike, mednarodne plačilne mehanizme itd.;
- sociološka obveščevalna dejavnost se ukvarja s skupinskimi odnosi znotraj določene države.

Vse pogosteje pa se uporablja termin obrambne obveščevalne dejavnosti. Zbir kompleksnih razlogov je napeljal države k vzpostavitvi te obveščevalne strukture. Po mnenju Črnčeca (2009, str. 105) obstajajo trije ključni razlogi za to:

1. da se preseže notranja delitev nacionalnih obveščevalnih zmogljivostih po vojaških ali obveščevalnih zvrsteh oz. kjer vojaških zvrsti sploh nimajo, kot je primer Republika Slovenija (RS);
2. da se oboroženih silam, ki delujejo v tujini, hitreje in učinkoviteje zagotovi širša in ne le vojaška obveščevalna podpora. V okviru posebnih načel uporabe oboroženih sil v operacijah, ki se razlikujejo od vojne (ang. *Operations Other than War*), je med devetimi načeli tudi varnost. Slednja se zagotavlja s sodelovanjem oboroženih sil z obveščevalnimi službami in mednarodno policijo (po Žabkar, 2003, str. 424). Zaščita (lastnih) sil (ang. *Force Protection*) je izraz, ki ga uporablja zveza NATO (*North Atlantic Treaty Organization*) in gre za celovito zagotavljanje varnosti lastnim oboroženih silam, ki delujejo v različnih vojaških operacijah doma in v tujini. Tako vključuje celovit nabor ukrepov, od osnovnih pravil obnašanja vojakov v okolju, izvajanja stražarske službe, patroljiranja do zagotavljanja obveščevalnovarnostne podpore z vsemi obveščevalnimi zvrstmi;
3. vključevanje vseh zmogljivosti na obrambnem področju, ki niso nujno le za vojaške potrebe, to pomeni predvsem povezovanje procesov in ne toliko struktur, kot velja za prvega (po Črnčec, 2009, str. 105) (glej stran 8).

Črnčec (2009, str. 105) dodatno opredeljuje posebno obliko obveščevalne dejavnosti, in sicer ocenjevanje političnovarnostnih razmer, ki omogoča spremljanje napredka reform obrambnega in varnostnega sektorja na področjih, kjer Slovenska vojska (SV) deluje v mednarodnih operacijah in misijah.

Slovenska zakonodaja predpisuje naslednje naloge na obveščevalnem in protiobveščevalnem področju: zbiranje, dokumentiranje in analiziranje informacij ter podatkov, ki so pomembni za obrambne interese države oz. varovanje takih podatkov; ugotavljanje in ocenjevanje vojaških in politično varnostnih razmer ter vojaških zmogljivosti izven države, ki so posebnega pomena za varnost države; zbiranje in ocenjevanje podatkov o razmerah na območjih, kjer med izvrševanjem obveznosti, prevzetih v mednarodnih organizacijah, oziroma pri opravljanju vojaške službe delujejo tudi pripadniki SV; odkrivanje in preprečevanje dejavnosti obveščevalnih služb vojaških organizacij ter drugih organov in organizacij, ki ogrožajo obrambne interese države, SV ali ministrstva (ZObr, 32.člen). Vse te naloge so nujno potrebne za uspešno zagotavljanje delovanja SV na mednarodnih operacijah in misijah.

Vojaška obveščevalna dejavnost SV v sodelovanju z Obveščevalno varnostno službo Ministrstva za obrambo (OVS MO) s svojimi organizacijskimi in tehnološkimi rešitvami zadovoljuje nacionalne obrambne potrebe za delovanje SV ter zavezništva. To pa se zagotavlja z angažiranjem vseh razpoložljivih virov, predvsem pa s službami, ki se ukvarjajo z obveščevalno dejavnostjo (OVS, Slovenska obveščevalno varnostna agencija- SOVA) in preko izmenjave informacij z drugimi pristojnimi resornimi organi države ter tujimi partnerskimi obveščevalno varnostnimi službami. V sodelovanju z zavezniki preprečuje strateška, kot tudi operativna in taktična presenečenja in s tem omogoča pravočasno povišanje pripravljenosti in učinkovito odzivanje SV (po Vojaška doktrina, 2006, str. 32).

SV v sodelovanju z OVS razvija in uporablja tri glavne zvrsti¹ pridobivanja podatkov, in sicer:

¹ Druge zvrsti pridobivanja podatkov, ki se še uporabljajo so: HUMINT (ang. *Human Intelligence*), ki je pridobivanje podatkov s človeškimi viri; MASINT (ang. *Measurement and Signatures Intelligence*) je pridobivanje obveščevalnih podatkov z vsemi drugimi sredstvi, to pomeni z merjenjem in odtisi, ki pa niso SIGINT; OSINT (ang. *Open Source Intelligence*) je pridobivanje podatkov z javnimi viri, kjer se ti pridobivajo v tiskani ali elektronski verziji z radia, televizije, iz časopisov, revij, interneta, komercialnih baz podatkov in iz videa, grafičnih in slikovnih predstavitev in *Geospatial Intelligence*, ki pomeni analizo in vizualni prikaz geoprostorskih dejavnosti povezanih z varnostjo. Izdeluje se z integracijo slik, slikovnih obveščevalnih podatkov in geoprostorskih podatkov (po Črnčec, 2009, str. 89- 92).

- SIGINT (ang. *Signal Intelligence*), ki pomeni pridobivanje podatkov, katerih vir so vse vrste elektromagnetnih emisij;
- IMINT (ang. *Imagery Intelligence*), je pridobivanje podatkov s pomočjo sredstev za slikovno predstavitev (preko brezpilotnih letal) in
- vojaški HUMINT (ang. *Military Human Intelligence*), ki pomeni pridobivanje podatkov z vojaškimi človeškimi viri na odkrit način (po Črnčec in Urbanc, 2009, str. 102).

Vojaški HUMINT je posebna oblika pridobivanja taktičnih vojaško varnostnih podatkov in se uporablja predvsem za zaščito lastnih sil pri taktični obveščevalnovarnostni podpori oboroženim silam v mednarodnih operacijah in misijah. Osnovne značilnosti pridobivanja podatkov z vojaškimi človeškimi viri so odkrito zbiranje, kar pomeni, da ni vohunstva ampak le posebej usposobljenimi pripadniki oboroženih sil, ki opravljajo naloge v sodelovanju s pristojnimi obveščevalnimi službami. Pri tem ne uporabljajo prikritih načinov pridobivanja podatkov in vse dejavnosti izvajajo v uniformi. Vojaški HUMINT, če je ustrezno usmerjen in usklajevan, je tako lahko odlična komplementarna metoda prikritemu in polprikritemu pridobivanju podatkov s človeškimi viri (po Črnčec, 2009, str. 89- 92).

Nosilci vojaške obveščevalne dejavnosti SV so v širšem smislu vsa poveljstva, enote in posamezniki², saj morajo spremljati razmere, poročati o dejavnostih sovražnika, sodelovati v medsebojnem obveščanju in uresničevati ukrepe za zaščito sil. V ožjem smislu te dejavnosti načrtujejo in izvajajo namensko organizirani in usposobljeni štabni organi, obveščevalno-izvidniške enote ter posamezniki s svojim znanjem, veščinami, opremo in oborožitvijo (po Rode in drugi, 2009, str. 58- 59). Med organi, ki izvajajo vojaško obveščevalno dejavnost velja načelo sodelovanja in dopolnjevanja, pri čemer mora biti pretok informacij jasen in preprost ter mora omogočati neposredne oz. direktne povezave med uporabnikom in izvajalcem, ob hkratni možnosti nadzora (po Vojaška doktrina, 2006, str. 33).

Vojaška obveščevalna dejavnost obsega naslednje temeljne funkcije: zagotavljanje indikatorjev in opozoril, izvajanje obveščevalne priprave bojišča, podpora poznavanju situacije in delovanju po cilju³, ocenjevanje bojnega delovanja, podpora zaščiti sil in priprava sil za delovanje (ibid, 33).

Iz tega sledi, da je obveščevalna zagotovitev zelo pomembna pri izvajanju mirovnih operacij in misij, saj omogoča pravilno oceno razmer in izbiro potrebnih ter ustreznih ukrepov. Pravilna ocena položaja in poznavanje vzrokov spora pa sta bistvenega pomena za uspešen potek mirovnih operacij. Za obveščevalno podporo med izvajanjem mirovnih operacij sta potrebna stalno zbiranje in analiziranje obveščevalnih podatkov. Potrebno je zbrati tudi informacije vseh vpletenih strani in od drugih mirovnih sil, ki sodelujejo v operacijah, hkrati pa je treba razumeti in uresničiti različne vidike in metode operacije. Tako so glavne naloge obveščevalne dejavnosti zbiranje, analiziranje in posredovanje vseh podatkov, ki so nujni za celovito sliko nekega območja ter za pravilno oceno stopnje ogroženosti mirovnih sil in lokalnega prebivalstva (po Unger in drugi, 2004, str. 209).

² Elementi obveščevalne dejavnosti SV so tudi: pehotne in artilerijske opazovalnice, enota za zaznavanje in opazovanje jedrske, radioloških, kemičnih in bioloških dogodkov, letalske enote, enota za nadzor zračnega prostora, radarske in vizualne opazovalnice zračne obrambe, enota za nadzor morske površine in globine, enote za nadzor ozemlja in sestave vojaških teritorialnih poveljstev ter vsak pripadnik ali enota SV, kadar sporoča podatke obveščevalnega pomena (po Rode, 2007, str. 51).

³ Naloga obveščevalnovarnostne dejavnosti pri podori ciljanja je prepoznati cilj, njegove dele, prepoznati sistem, kateremu cilj pripada, ugotoviti trenutni status, relativno pomembnost in ranljivost cilja (po Rode, 2007, str. 39).

2.2 ZAŠČITA SIL

Vojaška doktrina SV (2006, str. 108) opredeljuje zaščito sil (ang. *Force Protection*) kot aktivnosti, ki se izvajajo za zmanjšanje ranljivosti moštva, opreme, objektov in delovanj pred vsemi grožnjami v vseh situacijah. Zaščita sil tako vključuje aktivnosti zračne obrambe, nuklearne, radiološke, biološke in kemične obrambe, protiteroristične ukrepe, zaščito komunikacijsko in informacijskega sistema ter taktične ukrepe, kot so premiki, maskiranje, utrjevanje in varovanje. Po Furlanu (2006, str. 106) zaščito sil predstavljajo vsi ukrepi in sredstva, ki zmanjšujejo ranljivost osebja, objektov, opereme in delovanja pred vsemi grožnjami in v vseh situacijah. S tem zagotavljajo svobodo delovanja in bojno učinkovitost sil.

Zaščita sil, predvsem ukrepi za ščitenje temeljijo na varnostnih grožnjah⁴, katere sprožijo proces načrtovanja ustreznih zaščitnih ukrepov, njihove vrste in intenzivnosti. Osnovno orodje za odkrivanje, identificiranje in spremljanje varnostnih groženj pa je ravno obveščevalna dejavnost. Te dejavnosti izvajajo obrambne obveščevalnovarnostne službe (v tem primeru OVS MO) in vojaški obveščevalni organi (S/G/J 2). Obveščevalna dejavnost tako ugotavlja varnostne grožnje, po drugi strani pa aktivno izvaja varnostne ukrepe, ki so namenjeni odvratanju in prepričevanju določenih varnostnih groženj, te pa so raznovrstne in izhajajo iz okolja v katerem enote delujejo (po Šaponja, 2007, str.1- 2).

Celovita zaščita sil temelji na pravočasnem zaznavanju, spremljanju in analiziranju varnostnih groženj, tveganj in izzivov, ki se nahajajo v zunanjem okolju vojaške enote. Ocene ogroženosti so temeljno izhodišče za načrtovanje zaščitnih ukrepov. Zaščita sil pa se prične že v fazi načrtovanja vojaške operacije oz. napotitve vojaških sil na območje njenega delovanja, ter se nadaljuje ves čas njene prisotnosti na območju delovanja. Še posebej je ta pomembna v okoljih, ki so manj znana in na kriznih žariščih, kjer so varnostne razmere praviloma zelo slabe. Zato je zaščita sil eden od najpomembnejših elementov v pripravah, usposabljanju in izvajanju mednarodnih operacij in misij (po Šaponja, 2007, str.1).

Naloga vojaške obveščevalnovarnostne dejavnosti pri podpori zaščite sil je zagotoviti obveščevalne podatke o že omenjenih varnostnih grožnjah ter oceno nekonvencionalnih groženj. Oboje je podlaga za načrtovanje elementov zaščite sil, kot so: varnost moštva (ang. *Personnel Security*), varnost objektov (ang. *Physical Security*), varnost informacij (ang. *Information Security*), varnost informacijske tehnologije (ang. *Information Technology Security*) ter varnost organizacije (ang. *Organisational Security*) (po Rode, 2007, str. 40).

Zaščita sil vključuje natančno analizo poslanstva in okolja, v katerem se bodo izvajale aktivnosti, da lahko ocenijo ogroženost enote. Pripadnike bataljona se informira o grožnjah, sprejmejo pa se tudi vsi potrebni ukrepi za njihovo zaščito. Sestavni del zaščite sil so načrti za varnostno delovanje, protiteroristični ukrepi in zavajanje ter skrb za zdravje in moralno (po Škerbinc in drugi, 2007, str. 289).

SV ima v ta namen tudi dokument: Koncept razvoja zaščite sil, ki podrobneje opredeljuje pojem zaščite sil in določa, da je poveljnik vojaške enote odgovoren za organiziranje in zagotavljanje zaščite sil. Zato ima poveljnik v svojem štabu organe, ki vsak na svojem področju načrtujejo in skrbijo za izvajanje zaščitnih ukrepov, kjer so najpomembnejši organi za obveščevalnovarnostno delovanje (S/G/J) (po Šaponja, 2007, str. 2).

⁴ Grožnje, ki narekujejo zaščito sil so: nasprotnikove vojaške sile, asimetrične varnostne grožnje, splošne varnostne grožnje v okolju delovanja, ter protiobveščevalne grožnje (po Šaponja, 2007, str. 2).

2.3 MEDNARODNE OPERACIJE IN MISIJE

Mednarodne vojaške operacije so operacije, v katerih sodelujeta vsaj dve sprti strani, načeloma državi⁵, ki izvajata delovanje, pri katerem je uporabljena oborožena sila. To so lahko:

- klasične vojaške operacije, ki se izvajajo med dvema državama;
- mirovne operacije pod vodstvom Organizacije združenih narodov (OZN) ali druge regionalne varnostne organizacije na podlagi resolucije Varnostnega sveta (VS) OZN;
- operacije pod vodstvom varnostne organizacije ali zavezništva, pri čemer je izražena podpora mednarodne javnosti, ni pa ustrezne resolucije VS OZN. Ravno takšen primer je bila intervencija zveze Nato na Kosovu leta 1999;
- operacije, ki so nastale na podlagi ad hoc koalicijskega sporazuma⁶ (po Maraš in drugi, 2008, str. 3).

Oblike mednarodnih operacij in misij (MOM), katerih izhodišče je sprejetje resolucije na podlagi ustanovne listine OZN, so naslednje: operacije za ohranjanje miru (ang. *Peacekeeping*), operacije za vsiljevanje miru (ang. *Peace Enforcement*), preprečevanje konfliktov (ang. *Conflict Prevention*), vzpostavljanje miru (ang. *Peacemaking*), izgradnja miru (ang. *Peace Building*) in humanitarna pomoč (ang. *Humanitarian Operations*) (po Maroš in drugi, 2008, str. 78- 79).

Za vse vrste mednarodnih vojaških operacij je značilno, da se uporabljajo skupna načela, doktrine in usklajevanja delovanj, zato da je lahko posamezna operacija uspešna. Sodelujoče strani morajo imeti vsaka zase opredeljene skupne imenovalce, ki omogočajo skupno načrtovanje, usposabljanje in izvajanje vseh delovanj. Še posebej je to opazno v operacijah, ki se izvajajo pod vodstvom OZN in zveze Nato. V današnjih skupnih operacijah se je sodelovanje iz ravni divizije in korpusov spustilo celo na raven bataljona, čete, voda oz. posameznika. Vse to pa zahteva, da se sistemi usposabljanj tako poveljstev, enot in posameznikov izvajajo na skupnih doktrinah, navodilih in standardih (po Maroš in drugi, 2008, str. 3- 4).

Jelušičeva (2005) opredeljuje mirovne operacije v najširšem pomenu besede, kot oblike vojaških in nevojaških aktivnosti, ki potekajo v kontekstu političnih ter diplomatskih prizadevanj za vzpostavitev in ohranjanje mednarodnega miru. Tako so mirovne operacije sredstvo zunanje politike že vse od začetka devetnajstega stoletja, povečale pa so se po drugi svetovni vojni, kjer so nov zagon in pomen dobile po koncu hladne vojne oz. po letu 1989.

Republika Slovenija oz. SV sodeluje v mednarodnih vojaških aktivnostih na podlagi zakonskih določil in mednarodno sprejetih dogovorov. Ena od nalog, ki so opredeljene v Zakonu o obrambi pa je tudi izvrševanje obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah, npr. zvezi Nato in Evropski uniji (EU) (po Maroš in drugi, 2008, str. 5). Tudi Vojaška doktrina (2006, str. 24) navaja, da je poslanstvo SV v sodelovanju s silami zavezništva odvrniti vojaško agresijo na RS in prispevati k mednarodnemu miru in stabilnosti v mejah in znotraj meja zavezništva.

SV sodeluje v MOM od leta 1997, ko se je prva enota udeležila misije ALBA v Albaniji pod vodstvom Organizacije za varnost in sodelovanje (OVSE). Naslednja misija je bila na Cipru, pod vodstvom OZN (UNFICYP- ang. *United Nations Peacekeeping Force in Cyprus*). Pripadniki SV so sodelovali še na misijah UNMIK Kosovo (ang. *United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*) in SFOR (ang. *Stabilization Force*) Bosna in Hercegovina.

⁵ Rezen ob notranjem spopadu oz. državljanski vojni (po Maraš in drugi, 2008, str. 3).

⁶ Primer intervencije Združenih držav Amerike v Iraku leta 2003 (po Maraš in drugi, 2008, str. 3).

Od januarja 2000 SV sodeluje v operaciji Kosovo Force pod vodstvom zveze Nato in od leta 2004 tudi v operaciji ISAF (ang. *International Security Assistance Force*) v Afganistanu (po Maroš in drugi, 2008, str. 14).

Zaradi povečanega trenda MOM je Vlada RS leta 2009 sprejela Strategijo sodelovanja RS v mednarodnih operacijah in misijah, ki slednje opredeljuje kot vse oblike delovanja vojaških, civilnih, reševalnih in drugih zmogljivosti v mednarodnem okolju pod ustreznim mandatom ali v skladu z dvostranskimi dogovori oziroma na podlagi prošnje tretje države. Gre za mirovne operacije vseh vrst, operacije kriznega odzivanja, mednarodne civilne misije in mednarodne reševalne operacije. MOM tako zajemajo različne oblike delovanja od vojaških, reševalnih, civilnih, humanitarnih, razvojnih in ostalih, vključno z materialno, finančno in drugo vrsto pomoči, z namenom doseganja sinergičnih učinkov (Internet 6).

2.4 KOSOVO FORCE

Sile KFOR (ang. *Kosovo Force*) pod vodstvom zveze Nato⁷ so bile prvič na Kosovem razmeščene marca 1999, po 78-dnevni zavezniški zračni operaciji, katere namen je bil zaustaviti razvijajočo se humanitarno katastrofo. Tako je bila operacija zveze Nato izvedena po enoletnih spopadih v pokrajini in neuspešnih naporih mednarodne skupnosti, da bi konflikt zaustavila po diplomatski poti (Internet 1).

Prvotne naloge KFOR so vključevale pomoč pri vračanju beguncev nazaj na Kosovo, obnovo in razminiranje, zdravstveno pomoč, varnost in javni red, zaščito etničnih manjšin, zaščito objektov posebnega pomena, varovanje meja, prekinitvev tihotapljenja orožja, uničevanje orožja, pomoč pri vzpostavljanju civilnih institucij, reda in miru, sodnega in kazenskega sistema, volilnega postopka in drugih aspektov političnega, ekonomskega in družbenega življenja pokrajine. Leta 2008 so se naloge zveze Nato razširile na pomoč pri umikanju sil za zaščito Kosova (ang. *Kosovo Protection Corps*) ter pomoč pri vzpostavljanju sil Kosova (ang. *Kosovo Security Force*) in civilnih struktur, ki bodo te sile nadzorovale (po Summit Guide, 2009).

Silam KFOR poveljuje vrhovni poveljnik zavezniških sil za Evropo, operativno poveljstvo pa je v pristojnosti združenega poveljstva zveze Nato v Neaplju (ang. *Joint Force Command Naples*). Poveljstvo KFOR je v Prištini in je nadrejeno petim večnacionalnim namenskim silam (ang. *Multinational Task Force- MNTF*), ki so locirane v osrednjem, severnem, južnem, vzhodnem in zahodnem območju Kosova (po Grmek in drugi, 2007, str. 15).

SV je svoje pripadnike prvič napotila na Kosovo januarja 2000. Do leta 2007 so slovenske enote delovale v sestavi sil drugih vojsk, februarja 2007 pa je SV prvič prelomno v svoji zgodovini na MOM napotila enoto velikosti bataljona (lahko bataljonsko bojno skupino SOKOL). Takrat je bataljon prevzel lastno območje odgovornosti (ang. *Area of Responsibility- AOR*) in poveljeval tudi pripadnikom tuje vojske, članice zveze Nato (Internet 1).

SV s svojimi silami v KFOR deluje v okviru večnacionalne namenske sile Zahod (MNTF West), kateri poveljuje Italija, njihov sedež pa je v Peći. SV pri tem sodeluje z obrambnimi silami Italije, Španije, Madžarske in Romunije (po Tumpej, 2009, str. 41).

⁷ Mandat za napotitev mednarodnih vojaških sil pod vodstvom zveze NATO je zagotovila Resolucija VS OZN 1244, ki je bila podlaga za oblikovanje KFOR. V okviru operacije Skupni nadzornik (ang. *Joint Guardian*) je na Kosovu 12. junija 1999 začelo delovati 20.000 pripadnikov mednarodnih sil KFOR (po Grmek in drugi, 2007, str. 14).

Marca 2010 je svoje naloge prevzel 21. kontingent SV. Naloge⁸ slovenskega kontingenta so kljub preoblikovanju operacije KFOR ostale nespremenjene, in sicer zagotavljanje varnega okolja in svobode gibanja ter vzpostavljanje pogojev za prenos odgovornosti civilnim oblastem (Internet 2).

Avgusta 2010 pa se je na Kosovo odpravil že 22. kontingent SV, ki skupaj s silami KFOR prehaja v naslednjo fazo delovanja, t.i. zadrževalno navzočnost, kar pomeni preoblikovanje poveljstev in postopno zmanjševanje manevrskih sil. Trenutno v silah KFOR deluje 10.000 pripadnikov, v naslednjih dveh letih pa se načrtuje postopno zmanjševanje sil. Večino 22. kontingenta SV v KFOR predstavljata manevrski četi z logističnim elementom, kontingent pa sestavljajo še pripadniki pogodbene prostovoljne rezerve, tri skupine za povezavo in nadzor, vod vojaške policije (VP), inženirski oddelek ter nacionalni podporni element (NPE). Nekaj pripadnikov delo opravlja v poveljstvu sil KFOR v Prištini in regionalnem poveljstvu Zahod v Peći. Pripadniki SV delujejo v občinah Peć, Novo selo, Klina, Istok, Vučitrn in Priština (Internet 10).

Ker Nato na Kosovu izvaja vedno več stabilizacijskih nalog, je Zavezništvo v lanskem letu sprejelo odločitev o zmanjšanju obsega sil KFOR – v prvi fazi z začetkom januarja 2010 iz 14.000 na 10.000 vojakov. Skladno s to odločitvijo tudi SV postopoma zmanjšuje število svojih pripadnikov v tej operaciji. Tako je 21. kontingent, ki je naloge na Kosovu opravljal od marca do avgusta 2010, štel do 360 pripadnikov, 22. kontingent, ki mu je sledil avgusta, pa šteje do 330 pripadnikov. Vendar pa se bo spremenila le struktura kontingenta, medtem ko se bo območje odgovornosti delovanja slovenskega kontingenta posledično povečalo (Internet 9 in Internet 10).

2.5 BATALJONSKA BOJNA SKUPINA

Bojna skupina je namensko organiziran taktični sestav glede na skupno poslanstvo (četna, bataljonska, brigadna) ali prevladujoči način in vrsto delovanja (zračna, kopenska, mornariška). Združevanje enot v bojne skupine je osnovni princip organiziranja sil za bojno delovanje, bistvo takšnega načina organiziranja sil pa je učinkovita usklajenost vseh bojnih funkcij (po Vojaška doktrina, 2006, str. 92).

Bataljon, ki opravlja naloge na MOM lahko sodeluje z manjšimi enotami (vod, četa) ali v celoti v okviru večje, mednarodne ali združene enote⁹. Možna pa je tudi samostojna uporaba ali razporeditev bataljonske bojne skupine (BBsk) (po Škerbinc in drugi, 2007, str. 272). SV je leta 2007 vzpostavila prvo bataljonsko bojno skupino na operaciji KFOR, imenovano bojna skupna Sokol (ang. *Task Force*¹⁰- TF Sokol). Bataljonska bojna skupina je prevzela lastno območje odgovornosti in poveljevanje pripadnikom tudi tuje vojske (Internet 1).

⁸ Naloge slovenskih vojakov na Kosovu vključujejo vzdrževanje varnega in stabilnega okolja, zagotavljanje pogojev za prenos odgovornosti civilnim oblastem, izvajanje kontrole na komunikacijah in kontrolnih točkah, varovanje objektov posebnega pomena ter izvajanje projektov civilno-vojaškega sodelovanja (Internet 1).

⁹ Večnacionalne vojaške formacije so se v evropskem prostoru začele pojavljati v šestdesetih letih, predvsem v okviru sil zveze Nato, razporejenih na zahodnonemških tleh. Formiranje podobnih večnacionalnih kontingentov lahko najdemo tudi v mirovni silah OZN. Pobuda za formiranje večine večnacionalnih vojaških formacij praviloma temelji na političnih odločitvah, kot pomemben sestavni del širšega povezovanja, sodelovanja in solidarnosti (po Podbregar, 2000, str. 13).

¹⁰ TF Sokol je ime za BBsk, ki je popolnjena s pripadniki 10. motoriziranega bataljona (10.MOTB), leta 2008 pa je SIKON 17 popolnjeval 20. motorizirani bataljon (20.MOTB), bojna skupina pa se je tedaj imenovala Grof (po Slovenski kontingent 17, 2008).

To je bila tedaj in tudi do sedaj (op. leto 2010) največja enota SV napotena v tujino, zato je bilo to še toliko bolj prelomno dejanje. Po besedah poveljnika BBSk Sokol tedaj podpolkovnika Škerbinca je imela operacija velik pomen za SV, saj je bila poleg že omenjenega največjega kontingenta (velikosti bataljona) in prevzemom lastnega območja odgovornosti, to tudi misija, kjer je enota SV prvič poveljevala enoti zavezniške države, bila prvič brez nacionalnih omejitev in je prvič sodelovala s skupino in projekti CIMIC (ang. *Civil-Military Cooperation* oz. civilno-vojaško sodelovanje) (po Škerbinc Barbo, 2007, str. 3- 7).

10. motorizirani bataljon (10. MOTB) SV je 25. februarja 2007 prevzel šest mesečno rotacijo v silah KFOR, in sicer v sestavi nekaj 600 pripadnikov¹¹. Od tega je bilo 500 pripadnikov 10. MOTB in 150 pripadnikov madžarske vojske. Ostalih 100 pripadnikov slovenskega kontingenta pa je prihajalo iz enot vojaške policije, veterinarske in medicinske skupine, logistične enote, helikopterske enote, skupine za povezavo in nadzor, inženirskega oddelka, skupine za civilno-vojaško sodelovanje, nacionalno podpornega elementa ter častniki in podčastniki, ki so delovali v večnacionalnih poveljstvih (po Gradivo za konferenco s področja NGŠ, 2007, str. 7- 8).

Prvič je tudi celotni enoti, torej TF Sokol poveljeval slovenski poveljnik, ki je bil tedaj poveljnik 10. MOTB podpolkovnik Miha Škerbinc- Barbo. Za poveljnika slovenskega kontingenta (ang. *seniorja*) in namestnika poveljnika večnacionalnih namenskih sil Zahod (MNTF W) pa je bil določen polkovnik Dobran Božič (Internet 7).

Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja SV do leta 2025 (2010, 9) predvideva, da bo SV izvajala združeno bojevanje rodov v okviru namensko oblikovanih zmogljivosti. SV bo zato oblikovala enoto bataljonske ravni, ki bo usposobljena in sposobna delovati izven RS za izvajanje celotnega spektra delovanj v rotaciji do enega leta. To pa bo doseženo z oblikovanjem najmanj štirih bojnih jeder moči pehotnega bataljona. Tako naj bi do leta 2016 SV poleg že oblikovane lahke, vzpostavila tudi srednjo bataljonsko bojno skupino.

¹¹ BBSk Sokol sestavljajo pripadniki slovenske in madžarske vojske. Nosilna enota je motorizirani bataljon, ki predstavlja večji del poveljstva, motorizirani četi ter logistični vod. V sestavi BBSk so navadno še skupina za civilno-vojaško sodelovanje, oddelek vojaške policije, ambulanta ROLE-1 in inženirska skupina (Internet 3) ter helikoptersko enoto in veterinarji (po Grmek, 2007, str. 4).

3 OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA SLOVENSKI VOJSKI NA MEDNARODNIH OPERACIJAH IN MISIJAH

Zagotavljanje obveščevalnovarnostne podpore SV na MOM je ena izmed ključnih nalog OVS MO, k čimer jo zavezuje tudi Zakon o obrambi (glej ZObr, 32. člen). Teh nalog pa OVS ne opravlja samostojno, pač pa tesno sodeluje z drugimi subjekti znotraj obrambnega sistema, s subjekti v okviru nacionalnovarnostnega sistema RS, s partnerskimi obveščevalnimi službami, z aktivnim delovanjem v okviru zveze Nato in EU ter s sodelovanjem v okviru drugih mednarodnih operacij (po Čmčec in Urbanc, 2009, str. 99- 100).

Vojaško obveščevalno dejavnost SV izpolnjuje na vseh treh ravneh poveljevanja, in sicer na: strateškem nivoju v Generalštabu SV (GŠSV) - sektor J2, Oddelku za obveščevalne analize¹² (OOA), Oddelku za posebne vojaške dejavnosti v Centru za doktrino in razvoj (CDR) ter OVS; na operativnem nivoju v Poveljstvu sil SV (PSSV) - v štabnem sektorju G2, v G2 Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje (PDRIU), v Obveščevalno-izvidniškem bataljonu (OIB), v Nacionalnih obveščevalnih celicah (NOC); ter na taktičnem nivoju v bataljonih in brigadah - v štabnih sektorjih S2 in taktičnih izvidniških enotah (ibid.).

Kot že omenjeno je obveščevalnovarnostna podpora v MOM eden najpomembnejših elementov zaščite sil, ki pomeni celovito zagotavljanje varnosti lastnim oboroženim silam. Celovita zaščita sil temelji na pravočasnem zaznavanju, spremljanju in analiziranju varnostnih groženj, tveganj in izzivov, ki se nahajajo v zunanjem okolju vojaške enote. Ocene ogroženosti so temeljno izhodišče za načrtovanje zaščitnih ukrepov. Tako se zaščita sil začne že v fazi načrtovanja vojaške operacije oz. napotitve vojaških sil na območje njenega delovanja, ter se nadaljuje ves čas njene prisotnosti na območju delovanja. Zaščita sil je zato eden od najpomembnejših elementov v pripravah, usposabljanju in izvajanju MOM (po Šaponja, 2007, str. 1).

Obveščevalnovarnostno podporo SV v MOM lahko razdelimo na tri glavne faze, ki so tudi podrobneje opisane v nadaljevanju, in sicer:

1. OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA PRED MOM:

- pred odločitvijo o napotitvi sil SV na MOM,
- priprave za napotitev in sama napotitev slovenskega kontingenta v MOM;

2. OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA MED MOM

3. OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA PO MOM

¹² OOA je v sodelovanju z OVS in štabnimi obveščevalnimi organi SV zagotavlja celovito, pravočasno in kvalitetno obveščevalno podporo vodenju in poveljevanju v SV. Po Srednjeročnem obrambnem programu 2007- 2012 bo oddelek opravljal naloge preučevanja in ocenjevanja tujih oboroženih sil (njihovo strategijo, doktrino, strukturo, oborožitev, opremljenost in usposobljenost) in analiziral angažiranje tujih oboroženih sil v MOM (po SOP, 2006, str. 32).

3.1 OBVEŠČEVANOVARNOSTNA PODPORA PRED MOM

Vojaške operacije izven geografskega območja Nato in EU (ang. *Out-of-Area Operations*), ne zahtevajo le ustrezne obveščevalnovarnostne podpore na samem območju delovanja SV, pač pa je pomembna tudi faza pred napotitvijo enote na samo misijo (po Rode in drugi, 2009, str. 57).

3.1.1 Faza pred odločitvijo o napotitvi SV na MOM

Vojaška obveščevalna dejavnost podpira delovanje SV v MOM, pri čemer njene naloge izhajajo iz temeljnih funkcij vojaško obveščevalne dejavnosti, katere so tudi naloge in postopki pri sprejemanju odločitev za sodelovanje oz. napotitev SV v MOM ter sama priprava slovenskega kontingenta (SIKON) na MOM. Poleg OVS pri načrtovanju in postopkih za odločitev za sodelovanje SV v MOM sodeluje tudi J2 (GŠSV), in sicer predvsem pri izdelavi vojaške analize možnosti sodelovanja SV v MOM. Skladno s smernicami in zahtevami ministra za obrambo in analizo možnosti sodelovanja SV v MOM, MORS na koncu oceni možnosti sodelovanja (po Rode in drugi, 2009, str. 64).

V fazi pred odločitvijo o napotitvi SV v MOM, OVS sodeluje tudi z Direktoratom za obrambno politiko, kjer gre predvsem za zagotavljanje obveščevalnovarnostnih ocen najvišjim odločevalcem (po Črnčec in Urbanc, 2009, str. 101).

Šaponja (1999, str. 199) v sklopu zaščite sil v fazi načrtovanja vojaške operacije navaja devet točk vojaške strateške obveščevalne dejavnosti, na katere mora biti obveščevalna dejavnost pozorna. Te točke so: oborožene sile; biografija oz. biografski podatki obrambno pomembnih oseb; gospodarstvo, ki je pomembno z vidika obrambe; geografija; notranja, zunanja in zlasti obrambna politika tujih držav; znanstevnotehnološka področja, še posebej pomembna za obrambo; področja, ki so predmet raziskav socioloških znanosti; transport in telekomunikacije ter področje zdravstva.

Obveščevalne analize, ki vsebujejo vsebine teh devetih točk podajo osnovno sliko o okolju in nasprotniku s katerim se lahko pripadniki SV srečajo v MOM. V naslednjem koraku se izdelava ocena ogroženosti, ki se nanaša na okolje v katerem bodo delovali in je konkretizirana na nalogo, ki jo bodo vojaške enote morale izvajati. Osnovna varnostna ocena in osnovna slika o okolju so podlaga za nadaljnje načrtovanje, predvsem obveščevalnih zmogljivosti, katere se potrebuje med MOM (po Šaponja, 2007, str. 4).

3.1.2 Faza priprav za napotitev in napotitev SIKON na MOM

Faza priprav za napotitev SIKON v MOM obsega različna vojaška področja, od logistike, zvez, usposabljanja do operativnih priprav. Priprave vojaško obveščevalnovarnostne dejavnosti potekajo ves čas vzporedno in usklajeno na vseh ravneh, saj se v večini vsebin med seboj prepletajo in so si soodvisne. Priprave na obveščevalnovarnostnem področju tako predvsem vključujejo:

- obveščevalno pripravo bojišča (OPB) oz. prostora, kjer se bo MOM izvajala. Tu J2 v sodelovanju z OVS, strokovnimi nosilci geoprostorske podpore MORS (PDRIU-Oddelek za raziskave in simulacije) in organi zavezništva, zagotavlja podporo PSSV z izvajanjem obveščevalne priprave bojišča¹³ oz. prostora na strateški ravni. Ta priprava vključuje območje operacije in vsa območja obveščevalnega interesa, torej

¹³ OPB obsega vse pomembne dejavnike, kot so značilnosti prostora, podnebje in vreme, nasprotnik, lastne in sodelujoče sile, družbeni in zgodovinski dejavniki itd. (po Rode in drugi, 2009, str. 64).

območja, s katerimi se lahko izrazi pomemben vpliv na MOM. PSSV vzporedno izvaja OPB, ki je navadno enako območju obveščevalnega interesa poveljstva operacij, ter območja, po katerih poteka transport sil SV do območja operacije. S2 enote, ki sodeluje v MOM, vzporedno izvaja svojo OPB, ki obsega območje obveščevalnega interesa enote SV;

- varnostne priprave¹⁴ sodelujočih pripadnikov in enot, ki se izvajajo na področju kadrovske in informacijske varnosti ter varnosti sredstev in objektov. Priprave obsegajo seznanitev pripadnikov in enot o vseh znanih ter verjetnih varnostnih grožnjah, vključno z možnostmi nasprotnika in morebitnega nasprotnika za zbiranje podatkov o SV, torej nasprotnikove obveščevalno- izvidniške zmogljivosti, zato se poudarijo tudi načini varovanja in zaščite pred temi grožnjami;
- zagotavljanje geoprostorskih podatkov obsega pridobitev tiskanih in digitalnih geoprostorskih izdelkov za izvedbo priprav in delovanja enot SV v MOM. Ti izdelki so topografske in tematske karte ter posnetki iz zraka (satelitski posnetki);
- pripravo obveščevalnih zmogljivosti za delovanje, kjer se izvedejo vsi ukrepi in postopki, ki so potrebni za učinkovito delovanje sil v MOM. V okviru tega J2 v sodelovanju z OVS, PSSV in PDRIU opredeli medsebojna razmerja med NOC in obveščevalno- izvidniškimi organi, enotami in posamezniki SIKON, s poudarkom na medsebojnem sodelovanju in postopki izmenjave obveščevalnih informacij ter podatkov med SIKON in NOC ter SIKON in sodelujočimi enotami tujih oboroženih sil. J2 v sodelovanju z OVS, pravno službo GŠSV in PDRIU opredeli morebitne omejitve pri delovanju SIKON na obveščevalno- izvidniškem področju in jih posreduje nosilcu priprave direktive za delovanje SV. PDRIU po potrebi predlaga spremembe in dopolnila organiziranosti, formacij in usposabljanja. Pri tem pa upošteva pridobljene izkušnje SV iz predhodnih operacij in usposabljanj, priporočila zveze Nato ter izkušnje tujih oboroženih sil. G2 v sodelovanju z J2, OVS, PDRIU in 5. OIB¹⁵ predlaga izbor kadra za popolnitev ključnih dolžnosti na obveščevalnem področju, vključno z dolžnostmi v NOC;
- varnostno preverjanje pripadnikov SV, ki je v pristojnosti OVS¹⁶ (po Rode in drugi, 2009, str. 64- 65).

Torej gre v fazi pred napotitvijo SIKON v MOM predvsem za izvedbo ustreznih obveščevalnovarnostnih priprav, ki jih skupaj izvedeta OVS in poveljstva SV, kljub temu, da ima le OVS pristojnosti za izvedbo celovite obveščevalnovarnostne zagotovitve pripadnikom SV. Vendar pa pomembni segment zbiranj podatkov predstavlja tudi SV, s svojimi poveljstvi in enotami, od katerih OVS prejema različne podatke in informacije, katere potem vključi v svoje obveščevalne produkte. Tako vse te različne zmogljivosti znotraj obrambnega sistema usmerja ter na koncu iz vseh razpoložljivih virov (ang. *all source*) izdela produkt za končnega uporabnika (po Črnčec in Urbanc, 2009, str. 101- 102).

¹⁴ Varnostne priprave obsegajo dejavnike, kot so terorizem, paravojaške skupine, organiziran kriminal, obveščevalne strukture tujih držav ali organizacij, nenaklonjene družbene skupine, nevarne nalezljive bolezni, grožnje zaradi vremena in terenskih značilnosti, minska polja ali ostanki minskih polj, neeksplozirana ubojna sredstva, grožnje zaradi sociokulturnih značilnosti sodelujočih držav in lokalnega prebivalstva itd. (po Rode in drugi, 2009, str. 64- 65).

¹⁵ 5. Obveščevalno izvidniški bataljon (5.OIB), je neposredno podrejen PSSV in zagotavlja vojaško obveščevalno podporo poveljstvom ter enotam SV na strateški, operativni in taktični ravni z zbiranjem, preučevanjem ter posredovanjem vojaških obveščevalnih podatkov in informacij uporabnikom. V svoji sestavi ima poveljstvo, poveljniško- logistično četo in enoto za elektronsko bojevanje (Internet 4). Poleg teh, OIB tvori tudi: enota brezpilotnih letal, enota za psihološko bojevanje in enota za večsenzorsko izvidovanje. Vendar pa se organizacijsko- formacijska struktura bataljona še razvija in narašča (po Rode, 2007, str. 60).

¹⁶ Za pripadnike, ki potrebujejo varnostno potrdilo za udeležbo v MOM, da predlog poveljnik bataljona, njemu enake ali višje enote. Sektor za kadre te zahteve posreduje v OVS, kjer OVS o morebitnih zadržkih takoj obvesti GŠSV (po Rode in drugi, 2009, str. 65).

Sama vsebina in izvedba priprav pred napotitvijo SV v MOM je odvisna od narave MOM ter od tega, ali gre za prvo napotitev SV ali le za rutinsko menjavo kontingenta, tako je temu primerno vsebinsko prilagojena tudi vloga OVS. Logično je, da se najboljše obveščevalnovarnostne priprave izvedejo v primeru prve napotitve v določene MOM, saj se mora natančno analizirati vse strateške obveščevalne komponente, poseben poudarek pa je na ogroženosti pripadnikov SV in njihovo tveganje ob vstopu na to območje. V primeru potrebe OVS v sodelovanju s partnerskimi obveščevalnimi službami zagotovi tudi druge potrebne podatke, ki imajo dodano vrednost pri zagotavljanju priprav, opremljenosti ali izvajanju nalog SV (po Črnčec in Urbanc, 2009, str. 102- 103).

V primeru rutinske menjave kontingentov je vloga OVS prilagojena in je v glavnem osredotočena na seznanitev kontingenta z ažurirano oceno ogroženosti pripadnikov ter na ažurirano oceno dejavnikov tveganja. Obveščevalnovarnostnih priprav se morajo udeležiti vsi pripadniki SIKON, po potrebi pa se s poveljniškim kadrom opravijo še dodatne obveščevalnovarnostne priprave (ibid.).

Za načrtovanje, priprave in delovanje pripadnikov SV v MOM je tako zelo pomembno prepoznavanje in opredelitev groženj, kar pa je ključna naloga vojaške obveščevalne dejavnosti. Vendar pa mora biti ta podpora učinkovita, kjer je nujno tesno in stalno sodelovanje med OVS in štabnimi organi SV, tako v tej kot tudi v ostalih nadaljnjih fazah.

3.2 OBVEŠČEVANOVARNOSTNA PODPORA MED MOM

Še pomembnejša je vloga obveščevalnovarnostne podpore med samim izvajanjem operacije, kjer mora vojaška obveščevalna dejavnost s svojimi zmogljivostmi zagotavljati tekoče obveščevalne podatke in predvsem ocene ogroženosti, ki so podlaga za izvajanje zaščitnih ukrepov. Zato mora nenehno razvijati lastne obveščevalne zmogljivosti in skrbeti za ustrezne povezave z drugimi obveščevalnovarnostnimi organi v nacionalnovarnostnem sistemu in s partnerskimi vojaškimi obveščevalnovarnostnimi organi. Na MOM ima vojaška obveščevalna dejavnost na razpolago lastne obveščevalne zmogljivosti, zmogljivosti, ki jih nudi nacionalna obrambna obveščevalna služba in zmogljivosti nadrejenega zavezniškega poveljstva. Slednje velja za MOM v katerih sodeluje SV v okviru OZN, zveze Nato in EU (po Šaponja, 2007, str. 4).

Lastne obveščevalne zmogljivosti SV so:

- pridobivanje obveščevalnih podatkov iz človeških virov na vojaški način, torej vojaški javni HUMINT;
- tehnične discipline pridobivanja podatkov (SIGINT), z enoto za elektronsko bojevanje (5.OIB);
- sredstva za pridobivanje slikovnih podatkov (IMINT), z načrtovano uporabo brezpilotnih izvidniških letal;
- uporaba radarjev in drugih izvidniških senzorjev;
- klasična izvidniška dejavnost izvidniških enot in
- javni viri (OSINT) (ibid.).

V času sodelovanja pripadnikov SV v MOM lahko nudenje obveščevalnovarnostne podpore razdelimo na neposredno in posredno:

- neposredna podpora pomeni, da se na območju izvajanja operacije ustanovi nacionalna obveščevalna celica (NOC) ali pa se podporo zagotavlja neposredno preko pripadnikov, ki delujejo v obveščevalnovarnostnih segmentih poveljstev teh operacij. Koncept nudenja podpore preko NOC se je v zadnjih letih uveljavil kot učinkovit način za zagotavljanje neposredne obveščevalnovarnostne podpore. NOC formira OVS in deluje v skladu z nacionalno zakonodajo. Namenjena je

obveščevalnemu delovanju za potrebe nacionalnih vojaških enot tako na obveščevalnem kot tudi protiobveščevalnem področju. Sodeluje s poveljstvom operacije in partnerskimi obveščevalnimi službami in tako tudi na ta način pridobiva obveščevalne podatke pomembne za SV. Že od leta 2004 OVS zagotavlja zaščito sil pripadnikom SV skozi delo NOC v Bosni in Hercegovini, od leta 2005 pa tudi na Kosovem. OVS ustrezno nadgrajuje svoje zmogljivosti pri nujenju neposredne obveščevalnovarnostne podpore. Pri tem se stalno ocenjuje in nadgrajuje koncept sodelovanja v mednarodnem okolju, v NOC, v štabnih dolžnostih znotraj struktur zveze Nato in EU ter v mednarodnih poveljstvih;

- na območjih, kjer se NOC ne ustanovi se države poslužujejo koncepta »dvojnega klobuka« (ang. *dual hatted*), kar pomeni, da država na obveščevalnovarnostna mesta v poveljstva operacije napoti pripadnike, ki poleg rednih nalog v okviru tega poveljstva izvajajo tudi določene naloge, povezane z nujenjem zaščite sil po nacionalni liniji. Takšen sistem, kjer v MOM ni ustanovljenih NOC uporablja tudi SV. S sistematičnim pristopom tako OVS popolnjuje ustrezna mesta v obveščevalnovarnostnih strukturah v MOM povsod, kjer sodelujejo pripadniki SV, in sicer v Afganistanu, Libanonu in Čadu. Pri t.i. posrednem načinu podpore gre za nujenje obveščevalnovarnostne podpore preko obveščevalnih produktov ter s stalno izmenjavo s partnerji in z obveščevalnovarnostnimi deli mednarodnih poveljstev. To pomeni, da OVS ne pošlje nikogar od svojih sodelavcev na misijo kjer bo delovala SV, temveč podatke, ki so nujno potrebni pridobi od partnerske obveščevalne službe v tujini, ki pa ima svoje sodelavce na tej misiji. Ker države članice zveze Nato, ali države članice EU na misijah delujejo za skupni interes oz. cilj je tako sodelovanje uspešno brez kakršnihkoli zlorab. Za takšno podporo morajo biti na razpolago dobro zaščitene komunikacije, da končni produkt pride, brez zlorabe, do uporabnika ne glede na to kje se ta nahaja. V okviru zveze Nato se za te namene uporablja sistem za varen prenos obveščevalnih podatkov BICES (angl. *Battelfield Information Collection and Exploitation System*) (po Črnčec in Urbanc, 2009, str. 103- 105).

Ključna je stalna in sistematična krepitev medsebojnega sodelovanja s partnerskimi obveščevalnovarnostnimi službami, z mednarodnimi organizacijami, katerih naloga je zagotavljanje obveščevalnovarnostne podpore, in z obveščevalnovarnostnimi organi zveze Nato in EU, kjer ima velik pomen tudi vzpostavitev zaupanja in načelo vzajemnosti. Vendar pa zveza Nato in EU nimata lastne obveščevalnovarnostne službe, zato ostaja sodelovanje na bilateralnem področju ključnega pomena (po Črnčec, 2008, str. 215).

Prav zaradi delovanja preko NOC in metodo »dvojnega klobuka« v poveljstvih MOM je v zadnjih letih prišlo do velikih sprememb v delu obveščevalnovarnostnih služb, in sicer predvsem v smislu tesnejših povezav med analitičnim in operativnim procesom dela. Tradicionalne analitične in operativne naloge so se začele v veliki meri prepletati in tako si danes dobrega analitika ni mogoče predstavljati brez znanj, katera pa le ta lahko pridobi le z aktivnim vključevanjem v obveščevalnovarnostno podporo v MOM. Tako se delovna mesta v NOC in poveljstvih, ki so bila navadno rezervirana samo za operativno osebje, danes vse pogosteje popolnjujejo z analitiki in celo s pogodbenim osebjem. Razlogi za to so predvsem zavedanje, da je dober analitik za določeno področje lahko le tisti, ki določene države ali problema ne pozna samo skozi teorijo, temveč tudi skozi lastno izkušnjo na terenu samem. Drugi razlogi so tudi kadrovske oz. finančne omejitve, s katerimi se srečujejo tako rekoč vse službe (po Črnčec in Urbanc, 2009, str. 103- 105).

V obrambnem sistemu RS so ravno kadrovske omejitve tiste, ki imajo za posledico dejstvo, da se v določene obveščevalnovarnostne aktivnosti v MOM čedalje pogosteje vključuje tudi osebje štabnih varnostnih organov SV in celo drugi pripadniki enot SV (po Črnčec in Urbanc, 2009, str. 105).

V Srednjeročnem obrambnem programu 2007- 2012 (SOP) je predvideno, da se bo vzporedno z izvajanjem procesa integracije¹⁷ na obveščevalnovarnostnem področju v obdobju do leta 2012, postopno razvijal tudi poenoten modularni sistem izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja kadrov, v katerega bodo vključeni tako kadri iz strukture OVS kot tudi pripadniki SV (OIB, S/G/J 2) za delo na obrambnem obveščevalnovarnostnem področju (po SOP, 2006, str. 46).

Poleg tega je v Srednjeročnem obrambnem programu 2007- 2012 zapisano, da bo 5.OIB do leta 2012 zagotovil dve skupini za elektronsko bojevanje, ki bosta delovali v okviru BBsk. Do istega leta naj bi bila enota brezpilotnih letal opremljena s potrebnimi sistemi taktične ravni, kot so senzori in podsistemi ter potrebno komunikacijsko opremo, ki bo zagotavljala varen prenos vseh vrst podatkov v realnem času. Enota za večsenzorsko izvidovanje bo opremljena in usposobljena za samostojno delovanje po elementih oz. skupinah v okviru BBsk. Oblikovana bo tudi enota za pridobivanje vojaških obveščevalnih podatkov s človeškimi viri (po SOP, 2006, str. 31).

Posodobljena naj bi bila informacijska tehnologija, ki bo obsegala zamenjavo in nadgradnjo obstoječe; izgradnjo omrežja OVS, ki bo omogočilo prenos, obdelavo in shranjevanje podatkov do stopnje tajnosti TAJNO, v skladu za zakonom o tajnih podatkih in NATO SECRET; formiranje in vpeljavo novih baz podatkov ter širitev in nadgradnjo omrežij zveze Nato. Da bi zagotovili varen prenos tajnih podatkov med OVS in NOC se bodo uvedle Nato certificirane IP (ang. *Internet Protocol*) kriptopaprave (po SOP, 2006, str. 45- 46).

Ravno zaradi povečane aktivnosti SV v MOM se bo nadaljevalo z uveljavljanjem sil na vojaškem obveščevalnem in izvidniškem področju, uveljavljanjem Nato standardov, modernizacijo in opremljanjem s sodobno opremo in tehničnimi sredstvi. Optimalne zmogljivosti obveščevalnovarnostnega sistema glede prispevka zmogljivostim zveze Nato in EU v MOM naj bi bile tako dosežene že do leta 2012 (po SOP, 2006, str. 46).

Med MOM vojaška obveščevalna dejavnost zagotavlja večino znanja o grožnjah, in sicer s pripravo in posredovanjem pravočasnih, točnih in aktualnih obveščevalnih podatkov, ki so podlaga za razvoj vodenja in usmerjanja poveljnika v delovanju proti sovražniku in drugim grožnjam. Opravi se analiza dogodkov, povezanih z grožnjami, ki so usmerjene proti SIKON s ciljem zaznavanja in odkrivanja groženj na območju izvajanja operacij. Tako je glavna naloga obveščevalnovarnostne podpore, da posreduje informacije, ki se potem obdelajo v štabnem procesu dela, o aktualnih ukrepih proti grožnjam, ki izhajajo iz taktik, tehnik in postopkov delovanja sovražnika, hkrati pa svetuje poveljniku glede zaščite lastnih sil (po Rode in drugi, 2009, str. 66).

Po mnenju Rodeta in drugih (2009, str. 67) je eden najpomembnejših prispevkov obveščevalnovarnostne podpore ravno pri zagotavljanju zaščite sil, še posebej v smislu preventivnih ukrepov in aktivnosti. Saj je zaščita sil odločilnega pomena za zavezništvo v MOM, ker je podlaga za svobodo delovanja in ohranjanje zmogljivosti, to pa vodi k doseganju ciljev zveze Nato.

¹⁷ Do leta 2012 naj bi bil vzpostavljen integriran obveščevalnovarnostni sistem na obrambnem področju, ki bo omogočal učinkovito obveščevalno, protiobveščevalno in varnostno zagotovitev na strateškem, operativnem in taktičnem nivoju. V zvezi s tem se bodo nadaljevali povezovalni procesi med OVS in SV, kjer naj bi se vzpostavil ustrezen komunikacijsko informacijski sistem (KIS). To bo OVS omogočalo pridobivanje podatkov iz vseh razpoložljivih virov znotraj obrambnega sistema, njihovo analiziranje ter nadaljnje posredovanje uporabnikom v realnem času (po SOP, 2006, str. 45-46). Po mnenju Kolenca (2007, str. 2) je logična pot te integracije, da se na podlagi poslanstva, pristojnosti, zahtev in nalog obeh organizacij (OVS in J2), ter skladno z zakonskimi okviri identificirajo skupni procesi in opredelijo načini njihovega uresničevanja v praksi. Posledično se tako ugotovijo pomanjkljivosti obstoječe normativne ureditve, ter po potrebi predlagajo spremembe zakonodaje in izvedbenih aktov.

3.3 OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA PO MOM

Po končani vojaški aktivnosti v MOM oz. ob menjavi kontingenta, vsi sodelujoči subjekti obveščevalne dejavnosti izvedejo analizo opravljene misije. PDRIU kot nosilec uporabe pridobljenih izkušenj predlaga načelniku GŠSV in poveljniku PSSV ukrepe, ki izhajajo iz izkušenj na misiji (po Grozde in Čeleta, 2007, str. 10).

To pomeni, da vsi pripadniki, ki so sodelovali na MOM izpolnijo vprašalnik, ki ga pripravi G2 PSSV. Ključno osebje oz. poveljujoči pa so povabljeni na razgovor na PSSV (po Jaunig Ivanc, intervju, 2010).

Poročilo opravi vsak posamezni element, npr. v OVS opravijo analizo dela, analizo sodelovanja z drugimi strukturami na MOM in opravijo tudi statistiko (število kontaktov, prevoženih kilometrov, porabljenega denarja). Isto stori bataljon in tako pripravi poročilo o opravljeni misiji (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

4 OBVEŠČEVALNOVARNOSTNA PODPORA SLOVENSKI VOJSKI NA OPERACIJI JOINT GUARDIAN

Nato vodena operacija ang. *Joint Guardian*, ki jo izvajajo sile KFOR se je začela 10. julija 1999, z namenom utrditi varnost na Kosovu, zagotoviti uveljavljanje resolucije VS OZN 1244 in nadzorovati izvajanje Vojaško tehničnega sporazuma z dne 09. junija 1999, podpisanim med vojsko Zvezne Republike Jugoslavije (ZRJ) in zvezo Nato. RS v KFOR sodeluje od 05. januarja 2000. Varnostne razmere na Kosovu pa so bile leta 2007 (v času odhoda SIKON 15) še vedno nestabilne. O tem so pričali tudi dogodki v začetku leta 2004, ko se je pokazala nujnost po prisotnosti mednarodnih varnostnih sil. Zato je tudi Vlada RS določila, da SV sodeluje v operaciji s povečanim številom sil (po Povelje za delovanje SIKON KFOR, 2006, str. 2).

Kot že omenjeno SV sodeluje v operaciji KFOR od leta 2000, kar pomeni, da od tedaj deluje tudi obveščevalnovarnostna podpora na tem območju. Zaradi povečanja prisotnosti pripadnikov SV na Kosovu so se okrepile tudi obveščevalnovarnostna dejavnost ter dejavnosti povezane z zagotavljanjem zaščite sil. Poseben poudarek je tako namenjen ocenjevanju politično- varnostnih in vojaških razmer na območju odgovornosti KFOR. Leta 2007 je SV z vzpostavitvijo lahke BBsk prispevala številčno najmočnejšo enoto v KFOR, in sicer v velikosti motoriziranega bataljona in dodanih podpornih enot. Posledično je to pomenilo povečanje obveščevalnovarnostne dejavnosti pred, med in po rotaciji SIKON. Tako je bil v pripravah na MOM, največji poudarek usmerjen na pripravo posameznika in delovanje enote kot kolektiva, kjer so se pripadniki podrobno seznanili z okoljem v katerem bodo delovali (po Letno poročilo Ministrstva za obrambo za leto 2007, 2008, str. 22-25).

V intervjuju, ki je bil opravljen 02. julija 2010 s polkovnikom Božičem, polkovnikom Škerbincem, stotnico Turk in uslužbencem OVS Kavčičem je bilo povedano, da je pred SIKON 15 PSSV opravilo temeljito obveščevalnovarnostno pripravo celotnega kontingenta. OVS pa je že v času predpriprav, 3 tedne do 1 meseca pred kontingentom na Kosovo poslala posebno skupino, ki je pripravila teren in pridobila obveščevalne podatke pomembne za misijo. Del teh podatkov so bili tudi relevantni viri oz. veljaki na katere se je potrebno obrniti, kadar se potrebuje določene informacije. Poleg tega je sama enota (v tem primeru 10. MOTB) v času priprav v Povelju za delovanje izdelala lastno OPB. Ta je zajemala tudi podatke od prejšnjih in trenutnih misij ter varnostne ocene. Enota je bila na misijo dobro obveščevalnovarnostno obveščena in pripravljena.

Vendar pa poveljujoči SIKON 15 pred odhodom na MOM niso vedeli, kaj in kako bo delo v bataljonu potekalo in predvsem kako bo potekala koordinacija. Žal je to praksa, ki se je ni mogoče vnaprej naučiti oz. se pripraviti na njo, poleg tega pa ni nikjer točno zapisana in določena. Tako je bil največji izziv vzpostaviti to koordinacijo, ki pa je po besedah intervjuvanih potekala dobro, predvsem zaradi dobrih medsebojnih odnosov med sodelujočimi (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

SV in OVS sta oblikovali Standardni operativni postopek obveščevalne podpore SIKON KFOR, ki določa postopke BBsk ter ostalih elementov SIKON in določene postopke pripadnikov NOC, pri zagotavljanju obveščevalne podpore SIKON KFOR. Namen SOP je določiti nosilce, postopke in relacije med udeleženci obveščevalnega procesa v času izvajanja njihovih nalog. Poleg nalog vseh, ki sodelujejo pri nacionalni obveščevalni podpori SIKON, opredeljuje tudi administrativne postopke posredovanja zahtevkov za informacijo – ZZI (ang. *Request For Information- RFI*) s strani BBsk ali ostalih elementov SIKON ter

postopke posredovanja odgovorov nanje¹⁸. Izdelovalci ZZI zaradi nadzora vodijo evidenco posredovanih ZZI (ustno in pisno). Obrazec ZZI je oblikovan po Nato standardiziranemu dogovoru oz. STANAG (ang. *Standardization Agreement*) številka 2149 (glej Prilogo 1), ravno tako tudi obrazec Odgovora na ZZI (glej Prilogo 2) (po SOP Obveščevalna podpora SIKON KFOR, 2006, str. 2- 3).

SOP tudi opredeljuje koordinatorja skupin za obveščevalno podporo oz. operativnih skupin, ki je oseba, katera usmerja in nadzoruje delo teh skupin. Koordinator se pri svojem rednem delu posvetuje in tesno sodeluje z NOC, poveljnikom BBsk in načelnikom S2. Operativne skupine pa morajo po vseh svojih aktivnostih izdelati Operativna poročila (glej Prilogo 3), katerih podpisnik je koordinator ali njegov namestnik (po SOP Obveščevalna podpora SIKON KFOR, 2006, str. 2).

Kar se tiče obveščevalnovarnostne dejavnosti so to zagotavljali:

- resursi BBsk, torej obveščevalni sektor S2, ki je izdeloval OPB prilagojeno na stabilizacijsko delovanje, izvajal sprotno analizo podatkov in svetoval pri obveščevalnih zadevah ter ukrepal pri varnostnih. Bataljonu je obveščevalno varnostne informacije zagotavljal tudi izvidniški vod in pridodan oddelek vojaške policije.
- Drugi vir so bile informacije, ki so potekale po liniji poveljevanja in kontrole (PINK) od brigade (MNTF W, ang. *humint team* v G2) in Nato poveljstva KFOR (ang. *dissemination cell*¹⁹ v J2).
- Tretji sklop je tvorila podpora slovenske nacionalno obveščevalne celice, v kateri so delovali uslužbenci OVS ter
- četrti del Skupina za povezavo in nadzor, ki je bila vezana neposredno na poveljnika kontingenta, kar pa je specifično, saj so bili ostali deli integrirani v BBsk (ibid.).

Vsi ti deli so se med seboj prepletali in tako poveljniku kontingenta in poveljniku BBsk zagotavljali informacije v realnem času. Poleg vseh teh elementov²⁰ je pri obveščevalnovarnostni podpori pomemben faktor predstavljal tedanji slovenski veleposlanik oz. vodja slovenske pisarne OZN na Kosovu Vojko Volk (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

Ker je bil SIKON 15 prvi kontingent velikosti bataljona na MOM je za svoje učinkovito delovanje potreboval tudi ustrezno obveščevalnovarnostno podporo s pravimi informacijami v realnem času. Do tedaj takšne podpore ni bilo, saj naj bi slovenska NOC delovala sama zase brez kontakta z enoto SV. SIKON 15 pa je bil prvi, ki je začeli s intenzivnim sodelovanjem tako z OVS, kot tudi z drugimi elementi, saj je to zahtevala tudi povečana odgovornost v območju delovanja. Tako so se enkrat tedensko izvajali sestanki in koordinacija dela na obveščevalnovarnostnem področju. Potekal je tekoč pretok informacij med vsemi štirimi elementi obveščevalnovarnostne podpore (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

Glavna naloga obveščevalnovarnostnih elementov je bila zaščita sil, in ker gre v tem primeru za celovito zaščito medsebojno zelo povezanih in soodvisnih groženj na katere mora biti poveljnik pripravljen, je bilo potrebno organizacijsko povezovanje in združevanje, predvsem

¹⁸ Prejemnik ZZI pošlje odgovor izdelovalcu ZZI, kateri je naveden pod točko IZDELAL (glej Prilogo 1.) (po SOP Obveščevalna podpora SIKON KFOR, 2006, str. 7).

¹⁹ Dissemination- sejanje; raztrositev; širjenje, razglašanje. Po Furlanu (2006, str. 83) pojem dissemination pomeni širjenje obveščevalnih informacij. Spada v sklop šitih faz oz. aktivnosti pridobivanja obveščevalnih podatkov, v sklopu obveščevalnega ciklusa. Širjenje oz. dissemination je zadnja, četrta faza, in pomeni: pravočasno posredovanje obveščevalnih podatkov v ustrezni obliki in na primeren način vsem tistim, ki takšne podatke rabijo (po Furlan, 2006, str. 130).

²⁰ Štiri delna struktura je podrobneje predstavljena v podpoglavju 4.2.

pa sodelovanje obveščevalne, protiobveščevalne in varnostne dejavnosti. Ti elementi se morajo včasih ukvarjati tudi z nekaterimi nevarnostmi, ki običajno niso v njihovi domeni. Zato so obveščevalnovarnostna struktura, organizacija in usposobljenost osebja drugačni od klasičnih organizacij s tega področja. Tako smo priča pragmatičnemu prepletanju in dopolnjevanju vseh treh vrst dejavnosti, ki pa se povezujejo tudi z drugimi neobveščevalnovarnostnimi strukturami (po Šaponja, 2007, str. 1). To je jasno razvidno tudi v primeru SIKON KFOR 15 v nadaljevanju.

4.1 OCENA GROŽNJE

Del obveščevalnovarnostne podpore pred MOM predstavlja tudi ocena grožnje in domneve oz. predvidevanje dogodkov, ki bi se lahko zgodili v MOM in bi lahko vplival na pripadnike SV. V ta namen so obveščevalni štabni organi SV in OVS izdelali oceno stanja na Kosovu v letu 2007 za SIKON 15. Ocena grožnje sestavlja predstavitev trenutnih političnih in varnostnih razmer, s predstavitvijo vseh vpletenih strani in njihovih namenov oz. možnih delovanj ter oceno za prihodnost.

V Povelju za delovanje SIKON KFOR (2006, str. 3- 4) je zapisano, da je proces reševanja končnega statusa Kosova v zadnjih letih (op. med leti 2000- 2006) postal eden ključnih problemov na območju Balkana. Ta proces pa ima lahko nepredvidljive posledice na politične in varnostne razmere v pokrajini. Proces pogajanj je v zaključni fazi. Politične rešitve glede statusa bodo predstavljene po zaključku volitev v Srbiji v januarju 2007. Kosovsko- albanska stran je napovedala možnost enostranske razglasitve neodvisnosti, če Kosovo z novo resolucijo VS OZN ne bo postalo samostojna država. Kosovski Albanci postajajo vedno bolj nestrpni zaradi informacij o morebitni preložitvi rešitve končnega statusa Kosova, zaradi česar po razpoložljivih podatkih izvajajo tudi vojaške priprave za primer, da bi bila potrebna uporaba sile za doseg njihovi političnih ciljev. Prav tako srbska stran izvaja vojaške priprave za primer razglasitve neodvisnosti Kosova.

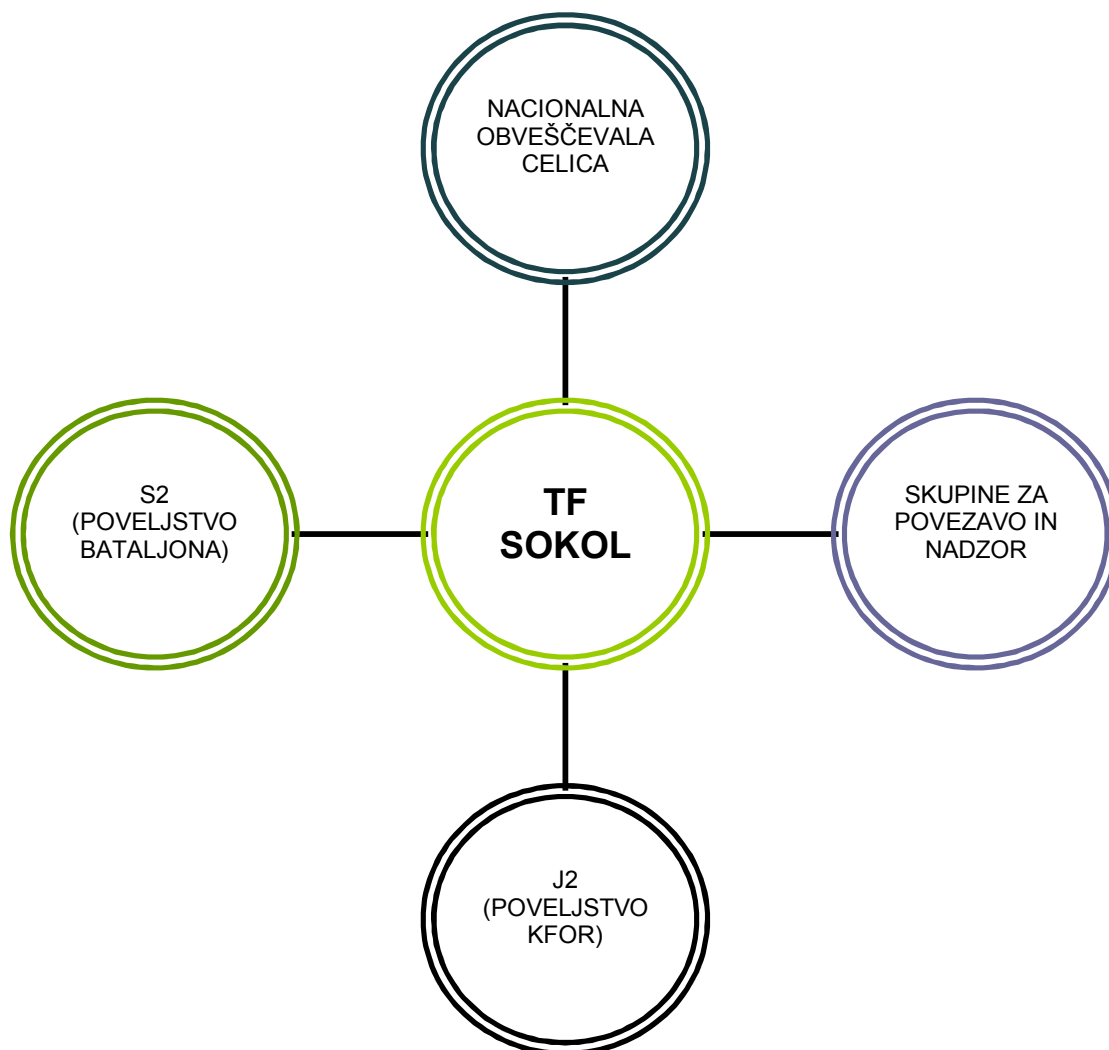
Največjo grožnjo za poslabšanje varnostnih razmer na Kosovu in v regiji predstavljajo ekstremistične skupine kosovskih Albancev, ki s svojimi zahtevami in nacionalistično retoriko ter občasnimi demonstracijami ohranjajo napetost na Kosovu. Te skupine bi lahko, v primeru za njih neustrezne rešitve končnega statusa Kosova (za te skupine edini možen status predstavlja popolna neodvisnost Kosova), sprožile nasilje večjega obsega. Nasilje bo v tem primeru usmerjeno predvsem proti Kosovskim Srbom ter predstavnikom in institucijam UNMIK. Ne glede na to, da KFOR v tem primeru ne bi bil neposredni objekt napada teh skupin, pa bi bili njeni pripadniki neposredno ogroženi v primeru izvajanja nalog zaščite srbskih enklav ali institucij in stavb UNMIK (po Povelje za delovanje SIKON KFOR, 2006, str. 3- 4).

Po tej oceni je bilo tedaj manj verjetno, da bi bili pripadniki SV neposreden cilj delovanja različnih albanskih ali (v manjši meri) srbskih ekstremističnih skupin. Posredno pa naj bi na varnost pripadnikov SV na Kosovem vplivale tudi razmere v širši regiji, predvsem rezultati volitev v Srbiji januarja 2007, kot tudi varnostne razmere v Makedoniji, Bosni in Hercegovini in Srbiji (Sandžak in jug Srbije). Glede na pretekle izkušnje iz marca 2004, so za SIKON 15 potencialno največjo varnostno grožnjo predstavljale izvajanje nalog varovanja obstoječih srbskih enklav v območju odgovornosti, v primeru ponovnega izbruha medetničnega nasilja (ibid.).

4.2 STRUKTURA OBVEŠČEVALNOVARNOSTNE PODPORE SIKON 15

Struktura obveščevalnovarnostne podpore SV na MOM je zelo kompleksna, saj sestavlja elemente iz OVS in SV, ki delujejo v različnih strukturah KFOR. Za učinkovito obveščevalnovarnostno podporo pripadnikom SV na Kosovu pa morajo ti elementi med seboj usklajeno in učinkovito sodelovati (glej shemo 1).

Shema 1: Struktura obveščevalnovarnostne podpore pripadnikom SV v KFOR

4.2.1 Nacionalna obveščevalna celica

Nacionalno obveščevalno celico- NOC (ang. *National Intelligence Cell- NIC*) formira OVS in deluje v skladu z nacionalno zakonodajo. Namenjena je obveščevalnemu delovanju za potrebe nacionalnih vojaških enot na obveščevalnem in protiobveščevalnem področju. NOC pri svojem delu sodeluje s poveljstvom operacije, torej KFOR in partnerskimi obveščevalnovarnostnimi službami in tudi na ta način pridobiva obveščevalne podatke pomembne za SV. NOC skrbi za povezavo s SOVA in drugimi deli nacionalnovarnostnega sistema (npr. Policijo) (po Šaponja, 2007, str. 5).

NOC vzpostavi, organizira in vodi OVS, podrejena pa je poveljniku SIKON, po strokovni liniji pa generalnemu direktorju OVS. Zato se morajo medsebojna razmerja OVS in SIKON urediti z ustreznimi akti. NOC je vedno pod nacionalno pristojnostjo PINK, kar pomeni, da se ne podredi poveljniku mednarodne operacije, razen če ta prihaja iz SV. Strokovno pripravo moštva za NOC izvaja OVS, vendar pa so poleg delavcev iz OVS v sestavi celice tudi pripadniki SV (po Rode, 2007, str. 57).

Obveščevalne zmogljivosti, ki jih nudi poveljstvo operacije obsegajo vse zvrsti pridobivanja podatkov. Zmogljivosti se oblikujejo iz prispevkov posameznih držav, ki v operaciji sodelujejo. To pa je tudi razlog, da nemalokrat teh zmogljivosti primanjkuje in zato si mora država sama priskrbeti zadostne obveščevalne zmogljivosti, saj je od njih odvisna predvsem zaščita lastnih sil in ne samo učinkovitost oz. uspešnost delovanja. Ravno SIKON v KFOR je dober primer, ker ima samostojne zadolžitve, naloge in odgovornosti, za kar potrebuje lastne obveščevalne zmogljivosti (predvsem za zaščito sil) (po Šaponja, 2007, str. 5).

Po Letnem poročilu Ministrstva za obrambo za leto 2005 (2006, str. 28), so konec tega leta prvič vzpostavili NOC v KFOR. V bazi Film City v Prištini, kjer je poveljstvo KFOR poleg NOC deluje tudi nacionalni podporni element (NPE), kateri imajo enkrat tedensko v prostorih NPE skupne sestanke. Tu predstavniki, ki delujejo v poveljstvu KFOR, druge seznanijo z aktualnim dogajanjem v poveljstvu. Predstavniki NOC predstavijo aktualne varnostne razmere in varnostno oceno za naslednje obdobje, predstavniki NPE pa trenutne nacionalne zadeve (po Indof, 2007, str. 22).

Vzporedno z nadgradnjo enotnega sistema načrtovanja in usmerjanja dela med OVS in SV na obveščevalnovarnostnem področju naj bi bil nadgrajen koncept delovanja NOC na območjih, kjer sodeluje RS s svojimi zmogljivostmi ter koncept popolnjevanja obveščevalnovarnostnih štabnih dolžnosti v poveljstvih zveze Nato (po SOP, 2006, str. 45).

Vloga NOC posameznih držav zaveznic zveze Nato, ki sodelujejo v KFOR je še toliko pomembnejša zaradi tega, ker Nato v svoji strukturi nima obveščevalnovarnostne službe. Zato je bilateralna in multilateralna izmenjava pridobljenih obveščevalnovarnostnih informacij z zavezništvom in med zaveznicami edini način ustrezne in pravočasne obveščenosti ter posledično zavedanje o razmerah od strateške do taktične ravni. Vendar pa zaradi tega za države obstaja velik izziv kako izmenjati najbolj občutljive obveščevalne podatke ter pri tem ne razkriti svojih metod dela in virov. Tako je dejansko največji izziv vzpostavitve ustreznega zaupanja med članicami in širše glede pomena delitve obveščevalnih podatkov (po Urbanc, 2009, str. 11).

NOC pri svojem delovanju intenzivno sodeluje z enotam SV, to sodelovanje pa je uradno opredeljeno preko uradnega dopisa imenovanega zahtevka za informacijo (ZZI). V primeru, da BBsk določenih informacij ne more pridobiti sama, jih tako z uradnim zahtevkom, torej RFI dobi od NOC. Informacije iz območja delovanja podpira BBsk oz. TF, interesno območje, ki pa je širše od območja delovanja pa se podpira z ostalimi viri, torej dejavnostjo NOC (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

V primeru SIKON 15 je ravno NOC po nacionalni liniji zagotavljala najkvalitetnejše informacije, in sicer boljše kot pa po internacionalni liniji PINK od poveljstva brigade. To pa predvsem zato, ker so te informacije pridobili iz lastnih virov in od drugih zavezniških obveščevalnih celic ter zavezniških oboroženih sil. Vendar obveščevalnovarnostni podatki niso potekali le enosmerno, pač pa je tudi BBsk zagotavljala podatke, ki jih je NOC potrebovala in obdelala. To je v intervjuju potrdila tudi stotnica Turkova, tedaj načelnica obveščevalnega sektorja S2 v BBsk, ki je z ekipo NOC dobro sodelovala, saj ji je sledenja zagotavljala potrebne informacije, ki so jih potrebovali za vojaka na terenu. Po besedah

Dušana Kavčiča, uslužbenca OVS, ki je tedaj deloval v NOC je » OVS servis vojski, torej podpora zaščiti sil«. Te dejavnosti pa so se začeli zavedati šele pri SIKON 15, verjetno tudi zaradi neobstoja dokumenta, ki bi odnos med SV in NOC točno določal (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

Kot že omenjeno je OVS v KFOR prvič z NOC nacionalno podpirala SIKON, kajti prejšnji kontingenti so bili odvisni od drugih obveščevalnih celic in od zveze Nata, kjer pa ni bilo dovolj informacij. Poleg tega je bil odzivni čas zveze Nata predolg, da bi operativne sile lahko učinkovito delovale na terenu. Slovenska NOC pa je tedaj delovala le na strateški ravni brez sodelovanja s SIKON. Šele pri SIKON 15, tudi zaradi same velikosti enote, je bila NOC prvič integrirana v strukturo TF (pod omejenim poveljevanjem poveljnika TF- BBsk). Od tedaj NOC ne podpira SV le na strateškem nivoju, pač pa tudi na taktičnem, saj imajo včasih določeni dogodki na taktičnem nivoju lahko tudi strateške posledice (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010) (glej Črnčec, 2009).

4.2.2 Skupine za povezavo in nadzor

V Skupinah za povezavo in spremljanje situacije oz. Skupinah za povezavo in nadzor (ang. *Liaison Monitoring Team- LMT*) SV sodeluje od leta 2007, ko je bil na Kosovo napoten SIKON 15. Tedaj je na Kosovu delovalo 37 takšnih skupin. Koncept LMT je bil zasnovan in uveden po marčevskih neredih leta 2004, ko so poveljujoči ugotovili, da KFOR nima dovolj neposrednih stikov z lokalnim prebivalstvom in tako nima pravočasnih informacij o spremembah razporeženja in obnašanja med prebivalstvom. Poslanstvo LMT je, z dnevno prisotnostjo med prebivalstvom in komuniciranjem z lokalnimi oblastmi, lokalnimi institucijami, verskimi predstavniki, lokalnimi in mednarodnimi organizacijami, vzpostaviti povezavo med KFOR in prebivalstvom, prepoznati dejanske potrebe ljudi, zagotoviti pravočasne informacije o spremembah razporeženja med prebivalstvom in odkrivati potencialna križna žarišča (po SIKON 15, 2007, str. 209). Vse te naloge pa so tesno povezane z obveščevalnovarnostno podporo in posledično zaščito sil.

Koncept LMT-jev predvideva, da je območje odgovornosti enega LMT ena občina in ker je bila del območja odgovornosti tudi občina Klina, je bil slovenski LMT v okviru SIKON 15 zadolžen za to občino. Tako so v šestih mesecih, kolikor je trajala rotacija SIKON 15, opravili več kot 1000 pogovorov s kosovskimi Albanci, kosovskimi Srbi, številnimi pripadniki mednarodnih organizacij (UNMIK, OVSE), spremljali več kot 100 sestankov, debat, prireditev, shodov in posredovali prošnje slovenski in italijanski CIMIC (po SIKON 15, 2007, str. 210).

Tako je temeljna naloga LMT spremljanje socialne, politične in ekonomske situacije v območju odgovornosti, ki poleg občine Klina, obsega še občini Vučitrn in Istok (Internet 5). Kajti pri opravljanju teh nalog ugotavljajo utrip lokalnega prebivalstva in nadzirajo varnost in svobodo gibanja na posameznem območju. Poznajo stopnjo nezaposlenosti, etnično razdeljenost, zdravstveno oskrbo, razmere za bivanje, religijska vprašanja, stopnjo kriminalitete, položaj povratnikov, mnenja o lokalnih in drugih avtoritetah ter humanitarne aktivnosti vladnih in nevladnih organizacij v občini, v kateri delajo. Sodelujejo z županom, policijo, Uradom za povratnike, z Uradom za manjšine, s predstavniki ver in mednarodnimi organizacijami v občini. So tisti, ki najprej opazijo morebitne težave in nevarnost v posamezni občini. Pripadniki LMT povezujejo mednarodne sile KFOR z lokalnim prebivalstvom. V občini imajo pisarno LMT, ki je odprta dva dni na teden. V pisarno prihajajo lokalni prebivalci s svojimi težavami in prošnjami. V sodelovanju s skupino za civilno-vojaško sodelovanje obravnavajo prošnje in jih rešujejo skladno z zmožnostmi (Internet 8).

4.2.3 Poveljstvo bataljona sektor S2

Štabni sektor za obveščevalne zadeve ali S2, v poveljstvu BBsk predvsem zbira in distribuira informacije za varno in kvalitetno delo SIKON. Izvaja dnevne sestanke, na katerih enoto seznanja s stanjem na Kosovu. Poleg tega je S2 odgovoren za varno shranjevanje in arhiviranje dokumentov (po Slovenski kontingent 17, 2008, str. 17).

Ang. *Mission Lan* (ML) je posebna skupina treh vojakov voda za zveze, ki so namenjeni operativni znotraj S2 celice. Naloga ML je sprejem in distribucija vse pošte, katera je orientirana na SIKON. Njihovo delovno okolje je zaupne narave, obsega pa prenos informacij po vseh sektorjih in predajo vseh zaupnih dokumentov do naslovnikov. Njihova naloga je tudi nadzor nad internetno pošto (npr. Office Outlook) (ibid., str. 44).

Obveščevalni sektor naloge izvaja s pomočjo zbiranja, analiziranja in posredovanja obveščevalnih informacij podrejenim (četam, vodom) in nadrejenim (MNTF W G2). Te informacije pa se zbirajo na naslednji način:

- podrejene enote (motorizirane čete in izvidniške skupine²¹, ki so pridodani BBsk) se pred odhodom na nalogo »*briefira*« kar pomeni, da se jim predstavili obveščevalno in varnostno situacija na terenu in se jim podeli konkretna vprašanja, za katere S2 potrebuje odgovore;
- po prihodu s terena pa se enote »*de-briefira*«, z namenom pridobitve odgovorov na predhodno zastavljena vprašanja in z namenom zbiranja podatkov, ki bi lahko tvorili obveščevalno sliko v območju delovanja enote;
- po »*de-briefingu*« patrolj, se zbrane podatke, ki bi lahko imeli obveščevalno vrednost objavi v dnevnem obveščevalnem produktu oz. ang. *Daily Intelligence Summary - INTSUM* in se ga posreduje nadrejenemu poveljstvu (MNTF W G2);
- G2 MNTF W zbere INTSUM vseh bojnih skupin, kjer so bile zbrane obveščevalne informacije celotnega območja in objavil morebitne obveščevalne informacije v območju delovanja MNTF W;
- INTSUM MNTF W je potem poslan nazaj v podrejene bojne skupine, posledično tudi v BBsk v S2 (po Jaunig Ivanc, intervju, 2010).

Na večernem poročanju pri poveljniku BBsk, S2 predstavi vreme in učinke vremena na delovanje lastnih sil, oceno tveganja, dogodke zadnjih 24 ur v območju delovanja in dogodke na celotnem Kosovu, ter pričakovane dogodke za naslednjih 24- 72 ur. Hkrati pa S2 pripravi INTSUM za podrejene enote (čete), kjer sta glavni dve referenci INTSUM MNTF W in dnevno časopisje. INTSUM vsebuje: morebitne obveščevalne informacije iz območja delovanja BBsk, obveščevalne informacije iz območja delovanja MNTF W in KFOR (celotno Kosovo), ki bi lahko vplivale na delovanje BBsk (po Jaunig Ivanc, intervju, 2010).

Informacij ne potrebuje le S2, pač pa tudi enota, ki je deluje na terenu. V tem primeru četa v S2 posreduje t.i. RFI. S2 odgovor posreduje iz svoje baze podatkov, ali pa v primeru, da odgovora nima, sama posreduje zahtevek za informacijo v nadrejeno poveljstvo (ibid.).

²¹ Po SOP- Obveščevalna podpora SIKON KFOR (2006, str. 2) morajo pripadniki SV, vključeni v obveščevalno podporo svoje aktivnosti izključno izvajati v predpisani uniformi SV in s predpisanimi oznakami.

4.2.4 Poveljstvo KFOR sektor J2

Področje dela sektorja J2 na poveljstvu KFOR v Prištini so obveščevalne, protiobveščevalne in varnostne naloge, ki vključujejo:

- podporo pri pridobivanju poveljnikovih prednostnih informacij (ang. *priority intelligence requirements*);
- zagotavljanje obveščevalnih analiz, varnosti, protiobveščevalnih ukrepov in geografsko podporo;
- obveščevalno podporo, zaščito sil, podporo in vodenje procesa ciljenja (ang. *targeting*) ter informacijskih operacij;
- usklajevanje obveščevalnih aktivnosti s podrejenimi poveljstvi, drugimi poveljstvi in obveščevalnimi ustanovami (po Maroš in drugi, 2008, str. 87).

J2 KFOR sestavljajo direktor s podporo, izvršnimi častniki in administracijo. Nadalje J2 tvorijo še Oddelek za obveščevalne, varnostne in protiobveščevalne zadeve, Oddelek za načrtovanje, Sektor za operacije, ki vključuje trenutne operacije, analize, ciljenje in bazo podatkov, ter Oddelek za geografijo terena. Skupaj do cca. 96 oseb članic zveze Nato (ibid.).

V poveljstvu KFOR je leta 2007 delovalo 400 pripadnikov iz 29 držav, med njimi je bilo sedem častnikov in en podčastnik SV, ki so opravljali štabne dolžnosti. V sektorju J2 je leta 2007 deloval podčastnik, ki je opravljal delo upravljavca baz podatkov (ang. *Database Manager*). Delovno mesto je bilo odgovorno in je zahtevalo precej izkušenj, predvsem na tehničnem, strokovnem ter jezikovnem področju. Naloge so obsegale zbiranje in obdelavo podatkov ter pripravo poročil, katera je poveljstvo za uspešno vodenje svojih operacij včasih potrebovalo v zelo kratkem času (po Indof, 2007, str. 21- 22).

Oddelek J2X je namenjen zbiranju in obdelavi podatkov iz različnih virov. V obliki analitičnih poročil te podatke J2X vsak dan objavlja za potrebe KFOR in druga Nato poveljstva ter druge agencije. S tem se je leta 2007 kot vodja analitikov v tem oddelku ukvarjal častnik SV (po Indof, 2007, str. 22). Podatki, katere je analiziral pripadnik SV, so potem vključili v dnevna, tedenska in mesečna poročila sektorja J2. Poleg navedenega pa se je v sklopu SIKON 15 KFOR še posebej posvečala pozornost informacijam, ki so se nanašale na območje odgovornosti TF Sokol, te informacije je častnik posredoval ter tako pripomogel k boljši informiranosti BBsk ter k lažjemu izvajanju nalog na terenu (po SIKON 15, 2007, str. 169).

Kot že omenjeno je poveljstvo KFOR v Prištini multinacionalno, kar pomeni, da ga sestavljajo predstavniki zavezniških držav, ki so v KFOR, vendar pa niso podrejeni nacionalni strukturi (npr. BBsk), pač pa neposredno KFOR poveljstvu. Zato je poročanje in posredovanje informacij malce drugačno, kot v S2 BBsk. Naloga J2X je zbiranje in analiza HUMINT poročil, ki so jih zbrali HUMINT timi na terenu. Ta poročila se dnevno objavi v HUMINT INTSUM, katere se posreduje v MNTF. Pri svojem delu si pripadniki SV pomagajo tudi z neposrednim sodelovanjem z NOC in slovensko enoto v MNTF W (po Jaunig Ivanc, intervju, 2010).

5 ANALIZA PRIMERA

Na podlagi preučenega primera SIKON 15 KFOR in opravljenih intervjujev s sodelujočimi v tej operaciji lahko pridemo do novih dejstev in spoznanj, ki so značilni za ta kontingent. Ti pa so pomembni tudi za vse nadaljnje kontingente SV, ki delujejo in bodo delovali v MOM.

Kar se tiče obveščevalnovarnostnih priprav so te potekale solidno in so tudi zagotovile zadostne podatke, da so bili potem poveljujoči, kot tudi celotna enota dobro obveščevalno in varnostno pripravljene na MOM. Priprave niso vključevale le tipične OPB, pač pa tudi izkušnje predhodnih kontingentov. Enote so bile seznanjene z okoljem v katerega so bile napotene (zgodovina, vera, politična situacija, kultura, jezik)(po Gradivo za konferenco s področja NGŠ, 2007, str. 1).

S problemi v zvezi z obveščevalnovarnostno zagotovitvijo se je SIKON 15 začel srečevati na sami misiji. Tu je bilo v prvi vrsti predvsem potrebno vzpostaviti medsebojno povezavo med elementi, ki so SIKON zagotavljali obveščevalne in varnostne informacije ter posledično njihovo zaščito sil. Kot že omenjeno je bil SIKON 15 prvi kontingent, ki je med seboj združil delovanje BBsk in NOC ter ostalih tudi ne-obveščevalnovarnostnih elementov (NPE, LMT). Zaradi tega je bil to velik izziv za vse sodelujoče, čigar učinkovito sodelovanje in koordinacija dela je temeljila predvsem na medsebojnih poznanstvih in dobrih osebnih odnosih, kar je polkovnik Božič v intervjuju še posebej izpostavil (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

Naslednji problem, kateri pa ni neposredno povezan z obveščevalnovarnostno podporo, vendar pa se navezuje na MOM, je vloga poveljnika kontingenta oz. ang. *seniorja*. Slednja v nobenem slovenskem dokumentu ni točno določena, problem pa se je pojavil ravno v SIKON 15, ko je SV prevzela večje območje odgovornosti in prvič delovala kot bataljonska bojna skupina. Tedaj je BBsk poveljeval podpolkovnik Škerbinc, poveljnik kontingenta SIKON 15 pa je bil polkovnik Božič. Poveljnik kontingenta bi moral odločati o nacionalnih zadevah, poveljnik enote pa o dejavnostih bojne skupine, vendar pa tu ni točno določene meje in velikokrat pride do prikrivanja. Zato morata poveljnika med seboj usklajeno sodelovati saj med seboj nista v odnosu podrejeni- nadrejeni. Vloga poveljnika kontingenta po besedah polkovnika Božiča ni nikjer točno določena in »si jo moraš sam izoblikovati oziroma izbriti« (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010). Ena od teh ne-napisanih nalog pa je tudi koordinacija in zagotavljanje obveščevalnovarnostne podpore, saj poveljnik kontingenta tudi usklajuje delovanje med SV in NOC. Ravno zaradi te naloge bi poveljnik kontingenta oz. namestnik poveljnika MNMF, za lažje izvajanje obveščevalnovarnostne podpore in predvsem koordinacije povezane s tem potreboval lastno obveščevalnovarnostno skupino, ki bi delovala tako na taktičnem kot tudi strateškem nivoju (ibid.).

Po mnenju intervjuvanih se na MOM v smislu obveščevalnovarnostne podpore še vedno premalo uporablja CIMIC komponenta, katera ima poleg LMT skupin veliko stika s civilnim prebivalstvom in s tem dobre možnosti za pridobivanje obveščevalnovarnostnih informacij. Še posebej na Kosovu, kjer CIMIC zelo dobro deluje, saj ima pomembno prednost pred ostalimi narodi, in sicer dejstvo, da smo Slovenci »bratski narod« in nas domačini bolje sprejmejo (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

V primeru SIKON 15 po končani MOM skupne analize ali sestanka s vsemi elementi, ki so zagotavljali zgolj obveščevalnovarnostno podporo ni bilo. Kar pa je velika pomanjkljivost, saj so napake in izkušnje iz obveščevalnovarnostne podpore prejšnjih kontingentov vedno dobra popotnica za nov kontingent, ki se na MOM še odpravlja. Po mnenju intervjuvanih je to stvar za katero si je potrebno vzeti čas, katerega pa neposredno po koncu MOM navadno ni (ibid.). Analiza pa je tudi delo PDRIU, kjer naj bi obstajal t.i. oddelek za učenje iz izkušenj (ang. *lessons learned*), katerega osnovna naloga je ravno analiza MOM.

6 ZAKLJUČEK

Februarja 2007 se je v KFOR odpravil 15. kontingent SV, in sicer prvič v velikosti bataljonske bojne skupine, kar je bilo tudi največje število pripadnikov SV na misiji v eni rotaciji. Poleg tega je SIKON 15 prvič prevzel območje lastne odgovornosti, prvič poveljeval enotam tuje zavezniške vojske in bil prvič brez nacionalnih omejitev. To je bilo prelomno obdobje za SV, saj ta od tedaj naprej v KFOR sodeluje v obliki bojne skupine. Posledično je zaradi povečanega števila pripadnikov in povečanega območja odgovornosti narasla tudi potreba po povečani zaščiti lastnih sil.

Ena glavnih nalog obveščevalnovarnostne dejavnosti v MOM pa je ravno je zaščita lastnih sil z obveščevalnimi in varnostnimi ukrepi. Zaščita sil se zagotavlja s pravočasnim informiranjem enot na terenu, z informacijami, ki imajo velik pomen pri odločanju poveljnikov o nadaljnjem delovanju. Vendar pa se zaščita sil prične že z obveščevalnovarnostno pripravo pred odhodom na MOM, se nadaljuje na sami misiji in se konča po opravljeni misiji v času konsolidiranja enote, kjer se navadno izvedejo analize oz. *briefingi*. Opravi se analiza celotne MOM, medtem ko se analiza zgolj obveščevalnovarnostne dejavnosti v primeru SIKON 15 ni opravila. Zaradi večjega števila pripadnikov v SIKON 15, so morale biti te priprave in sama obveščevalnovarnostna dejavnost v času misije, še toliko bolj natančne in razširjene. Na podlagi tega lahko potrdim prvo delovno hipotezo, ki sem si jo zastavila v uvodu, in sicer: » s povečanjem števila pripadnikov Slovenske vojske, ki sodelujejo na mednarodni operaciji in misiji, se poveča tudi potreba po obveščevalnovarnostni podpori s poudarkom predvsem na zaščiti sil.« Kar pa je glede na krizno žarišče popolnoma logično in bi lahko veljalo tudi za druge MOM, npr. ISAF Afganistan.

Kot že omenjeno je v SIKON 15 prišlo tudi do prelomnih sprememb, in sicer tudi na področju obveščevalnovarnostne dejavnosti, predvsem zaradi povečane potrebe po le tej. Elemente, ki so zagotavljali obveščevalnovarnostno dejavnost in s tem zaščito sil, bi lahko delili v štiri sklope, in sicer: dejavnost slovenske nacionalne obveščevalne celice oz. NOC, dejavnosti ne- obveščevalnovarnostnih struktur, kot npr. Skupine za povezavo in nadzor (LMT), dejavnosti obveščevalnovarnostnega sektorja v bojni skupini Sokol S2 in ravno tako obveščevalnovarnostnega sektorja v poveljstvu KFOR J2. V teh strukturah so delovali pripadniki SV in OVS. Zaradi povečane potrebe po zaščiti sil, so morali ti elementi med seboj neprestano in aktivno sodelovati ter si vzajemno pomagati. Tako so si dnevno in tedensko izmenjavali potrebne informacije, ki so zagotavljale zaščito enote. Specifika SIKON 15 je bilo okrepljeno in integrirano sodelovanje med bojno skupino Sokol in NOC, saj tega v preteklih kontingentih ni bilo. Poleg tega se je povečal prispevek ne- obveščevalnovarnostnega elementa, torej LMT. Slednja je z neprestanim stikom s civilnim prebivalstvom, zagotavljala pravočasne in koristne informacije o spremembah razporeženja. S tem lahko potrdim tudi drugo delovno hipotezo: » medsebojno povezovanje in sodelovanje različnih obveščevalnovarnostnih struktur in drugih struktur, ki niso izključno namenjene obveščevalnovarnostni dejavnosti, se je v primeru 15. slovenskega kontingenta na Kosovu izkazalo kot nepogrešljiv element zagotavljanja zaščite sil. « Tudi skupine CIMIC, ki ravno tako delujejo v civilnem okolju bi lahko s svojo aktivnostjo pripomogle k boljši obveščevalnovarnostni zagotovitvi SIKON.

V nalogi sem si zastavila naslednjo glavno hipotezo: » obveščevalnovarnostna podpora Slovenski vojski na mednarodnih operacijah in misijah je pomemben dejavnik pri zaščiti (lastnih) sil «, katero tudi lahko potrdim, saj je ravno zaščita lastnih sil na MOM, torej zaščita pripadnikov SV, glavna naloga in poslanstvo obveščevalnovarnostne podpore. To podporo pa kot že omenjeno zagotavljajo različni elementi SV in OVS, kot tudi ne- obveščevalnovarnostnih struktur. Brez te podpore pa bi enota SV težko delovala v nepredvidljivem in nevarnem okolju, kamor je napotena z določenim mandatom.

LITERATURA IN VIRI

1. BOŽIČ Dobran, ŠKRBINC Miha, TURK Barbara in KAVČIČ Dušan. Intervju. Ljubljana, 02. julij 2010 (glasovna datoteka).
2. ČRNČEC, Damir. Obveščevalna dejavnost v informacijski dobi. Defensor, Ljubljana, 2009.
3. ČRNČEC, Damir. Obveščevalna dejavnost v javnem in zasebnem sektorju (gospodarska vs. konkurenčna obveščevalna dejavnost). Doktorska disertacija, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2008.
4. ČRNČEC, Damir in URBANC, Janez. Obveščevalno-varnostna podpora mednarodnim operacijam in misijam v Sodelovanje Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah ur. Roman Bric, zbornik, Javni strokovni posvet, Ministrstvo za obrambo, Brdo pri Kranju (102), 2009. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/publikacije/zbornik_f.pdf (Datum obiska 20. november 2009).
5. FURLAN, Branimir. Angleško- slovenski vojaški terminološki slovar. PDRIU, Slovenska vojska, MORS, Ljubljana, 2006.
6. Gradivo za konferenco s področja NGŠ. 2007. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/sporocila/2007/novinarska_sicon15.pdf (Datum obiska: 08. avgust 2010).
7. GRMEK, Meta. Na mirovni misijah sposobni za najzahtevnejše naloge. Revija Slovenska vojska XV (14), Slovenska vojska, Ljubljana, 2007, str. 4.
8. GRMEK, Meta; PIŠKAR, Marko in ŠKET, J. Valerija. SV prevzema območje odgovornosti v okviru Kforja. Revija Slovenska vojska XV (02), Slovenska vojska, Ljubljana, 2007, str. 14- 15.
9. GROZDE, Jože in ČALETA, Denis. Geopodpora obveščevalni dejavnosti v Slovenski vojski. V 8. slovenski dnevi varstvoslovja – Varnost v sodobni družbi groženj in tveganj, ur. dr. Branko Lobnikar. Ljubljana, Fakulteta za varnostne vede, 2007.
10. INDOF, Andrej. Pripadniki SV v poveljstvu Kforja. Revija Slovenska vojska XV (16), Slovenska vojska, Ljubljana, 2007, str. 21- 22.
11. Internet 1: Kosovo. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si/mednarodno-sodelovanje/mednarodne-operacije-in-misije/kosovo/> (Datum obiska: 29. maj 2010).
12. Internet 2: Novi kontingent Slovenske vojske prevzel naloge na Kosovu. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si/odnosi-z-javnostjo/sporocila-za-javnost/novica/nov/novi-kontingent-slovenske-vojske-prevzel-naloge-na-kosovu/> (Datum obiska: 29. maj 2010).
13. Internet 3: Bojna skupina Sokol znova prevzela območje odgovornosti na Kosovu. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si/mednarodno-sodelovanje/mednarodne-operacije-in-misije/kosovo/> (Datum obiska: 29. maj 2010).
14. Internet 4: 5. obveščevalno- izvidniški bataljon. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si/struktura/sile-za-podporo-poveljevanja/5-obvescevalno-izvidniski-bataljon/> (Datum obiska: 21. november 2009).

15. Internet 5: Slovenska vojska na Kosovu vzpostavila tretjo skupino za nadzor in povezavo. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si/odnosi-z-javnostjo/sporocila-za-javnost/novica/nov/slovenska-vojska-na-kosovu-vzpostavila-tretjo-skupino-za-nadzor-in-povezavo/> (Datum obiska: 29. maj 2010).
16. Internet 6: Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah. Dostopno prek : <http://www.uradni-list.si/1/content?id=96635> (Datum obiska: 27. julij 2010).
17. Internet 7: Bojna skupina Sokol potuje na Kosovo. Revija Delo, 13. februar 2007. dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/o190894> (Datum obiska: 27. julij 2010).
18. Internet 8: Skupine za nadzor in povezavo na Kosovu. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si/odnosi-z-javnostjo/sporocila-za-javnost/novica/nov/skupine-za-nadzor-in-povezavo-na-kosovu/> (Datum obiska: 31. julij 2010).
19. Internet 9: Slovenska vojska je aktivna v mednarodnih operacijah in misijah tudi letos. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si/odnosi-z-javnostjo/sporocila-za-javnost/novica/nov/slovenska-vojska-je-aktivna-v-mednarodnih-operacijah-in-misijah-tudi-letos/> (Datum obiska: 31. julij 2010).
20. Internet 10: Slovesnost ob odhodu SVNKON 22 Kfor. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si/odnosi-z-javnostjo/sporocila-za-javnost/novica/nov/slovesnost-ob-odhodu-svnkon-22-kfor/> (Datum obiska: 18. avgust 2010).
21. JAUNIG IVANC, Mojca. Intervju. 26. junij 2010 (tekstovna datoteka).
22. JELUŠIČ, Ljubica. Mirovne operacije in vloga Slovenije. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2005.
23. KOLENC, Marjan. (Taktična) obveščevalna zagotovitev Slovenske vojske- nosilci in povezave z Obveščevalno varnostno službo MORS. V 8. slovenski dnevi varstvoslovja – Varnost v sodobni družbi groženj in tveganj, ur. dr. Branko Lobnikar. Ljubljana, Fakulteta za varnostne vede, 2007.
24. KOSIĆ, Miloš. Vloga in pomen obveščevalnih služb v boju zoper mednarodni terorizem. Diplomsko delo, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2006.
25. Letno poročilo Ministrstva za obrambo za leto 2005. 2006. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/dokumenti/letno_porocilo_2005.pdf (Datum obiska: 12. maj 2010).
26. Letno poročilo Ministrstva za obrambo za leto 2007. 2008. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/dokumenti/LP_MO_2007.pdf (Datum obiska: 12. maj 2010).
27. MARAŠ, Vasilije; BOSOTINA, Valter; POŽEK, Boris in LASIČ, Kamil. Mednarodne vojaške operacije. Skripta, Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Ministrstvo za obrambo, Ljubljana, 2008.
28. PODPREGAR, Iztok. Vloga oboroženih sil danes, jutri. Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije, Center vojaških šol, Defensor, Ljubljana, 2000.
29. Povelje za delovanje SIKON KFOR, številka I 871-7/2006-105, z dne 19. december 2006.

30. Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025. Ministrstvo za obrambo, 2010. Dostopno prek : http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/dokumenti/predlogipred/ReSDPRO_060410.pdf (Datum obiska: 29. maj 2010).
31. RICHELSON, Jeffrey. The U.S. Intelligence Community. Boulder. Westview Press, Colorado, 2008.
32. RODE, Anže. Vojaška obveščevalna dejavnost. Diplomsko delo magistrskega študija, Fakulteta za logistiko, 2007.
33. RODE, Anže; ČEVRIŽ, Dragomir; HENIGMAN, Žarko. Vojaška obveščevalno- varnostna dejavnost v podpori delovanja Slovenske vojske v operacijah kriznega odzivanja. Bilten Slovenske vojske, junij 2009- 11, št.2.
34. SIKON 15, KFOR, 2007.
35. Slovenski kontingent 17, KFOR. Kosovo, 2008.
36. Standardni operativni postopek: Obveščevalna podpora SIKON KFOR, Generalštab Slovenske vojske, številka /, ažurirano 15. decembra 2006.
37. Standardni operativni postopek za oblikovanje zaključne naloge kandidatov in slušateljev Šole za častnike (ŠČ 02/004), številka 804-200/2009-1, z dnem 02. april 2009.
38. Srednjeročni obrambni program 2007- 2012. Šifra: 803-02/2006-05, Ministrstvo za obrambo, Ljubljana, 2006. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/dokumenti/SOPR_2007-2012_cistopis.pdf (Datum obiska 20. november 2009).
39. Summit Guide. Nato, 2009. Dostopno prek: <http://www.nato.int/summit2009/summit-guide-09.pdf> (Datum obiska: 29. maj 2010).
40. ŠAPONJA, Vladimir. Taktika dela obveščevalnovarnostnih služb. Visoka policijsko-varnostna šola, Ljubljana, 1999.
41. ŠAPONJA, Vladimir. Zaščita vojaških sil - celovita zaščita temelji na obveščevalni protiobveščevalni in varnostni dejavnosti, prilagojeni potrebam vojaškega poveljnika. V 8. slovenski dnevi varstvoslovja – Varnost v sodobni družbi groženj in tveganj, ur. dr. Branko Lobnikar. Ljubljana, Fakulteta za varnostne vede, 2007.
42. ŠKERBINC BARBO, Miha. SIKON 15 / TF SOKOL. Power Point predstavitev, Ljubljana. Dostopno prek: <http://www.dsos.org/dokumenti.php> (Datum obiska: 27. julij 2010).
43. ŠKERBINC, Miha; BOŽIČ, Dobran; ZAKRAJŠEK, Peter in PETEK, Alenka. Lahki pehotni (motorizirani) bataljon. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Poljče, 2007.
44. TUMPEJ, Aneseja. Natove operacije kriznega odzivanja. Diplomsko delo, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2009.
45. UNGER, Marko; LUKMAT, Radovan; RODE, Anže in BESLIČ, Iztok. Taktika. Skripta, Center vojaških šol, Slovenska vojska, Ljubljana, 2004.

46. URBANC, Janez. Direktorji obrambnih obveščevalnih služb držav Nata v Sloveniji. Revija Slovenska vojska XVII (junij), Slovenska vojska, Ljubljana, 2009, str: 11.
47. Vojaška doktrina. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Slovenska vojska, Ljubljana, Defensor, 2006.
48. Zakon o obrambi. Ur. list RS, št. 80/94, 45/97, 56/98, 2004.

SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV

KRATICE

10. MOTB- 10. motorizirani bataljon	OPB- Obveščevalna priprava bojišča
20. MOTB- 20. motorizirani bataljon	OSINT- Open Source Intelligence
AOR- Area of Responsibility	OVS- Obveščevalno varnostna služba
BBsk- Bataljonska bojna skupina	OVSE- Organizacija za varnost in sodelovanje
BICES- Battelfield Information Collection and Exploitation System	OZN- Organizacija Združenih Narodov
CDR- Center za doktrino in razvoj	PDRIU- Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje
CIMIC- Civili Military Cooperation	PINK- linija poveljevanja in kontrole
EU- Evropska Unija	PSSV- Poveljstvo sil Slovenske vojske
GŠSV- Generalštab Slovenske vojske	RFI- Request For Information
HUMINT- Human Intelligence	RS- Republika Slovenija
IMINT- Imagery Intelligence	SFOR- Stabilization Force
INTSUM- Intelligence Summary	SIGINT- Signal Intelligence
IP- Internet Protocol	SIKON- Slovenski kontingent
ISAF- International Security Assistance Force	SOP- Srednjeročni obrambni program
KFOR- Kosovo Force	SOVA- Slovensko obveščevalno varnostna služba
KIS- Komunikacijsko informacijski sistem	STANAG- Standardization Agreement
LMT- Liaison Monitoring Team	SV- Slovenska vojska
MASINT- Measurement and Signatures Intelligence	TF- Task Force
ML- Mission Lan	UNIFICYP- United Nations Peacekeeping Force in Cyprus
MNTF- Multinational Task Force	UNMIK- United Nations Interim Administration Mission in Kosovo
MOM- Mednarodne operacije in misije	VP- Vojaška Policija
MORS- Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije	VS- Varnostni svet
NATO- North Atlantic Treaty Organization	ZObr- Zakon o obrambi
NIC- National Intelligence Cell	ZRJ- Zvezna Republika Jugoslavija
NOC- Nacionalna obveščevalna celica	ZZI- Zahtevek za informacijo
NPE- Nacionalni podporni element	
OIB- Obveščevalno izvidniški bataljon	
OOA- Oddelek za obveščevalne analize	

OKRAJŠAVE

ibid.- lat. <i>ibidem</i> , isto mesto	op.- opomba
itd.- in tako dalje	oz.- oziroma
npr.- na primer	t.i.- tako imenovan

PRILOGE

Priloga 1: Zahtevek za informacijo

ZAHTEVEK ZA INFORMACIJO

KONTROLNA ŠTEVILKA: SLEDLJIVOSTI ZZI: LETO: Št. ZZI:	<i>vpisuje izdelovalec ZZI</i>
---	--------------------------------

1.

IZDELAL: naziv poveljstva, vpisuje izdelovalec ZZI.

OVREDNOTIL: Organ, ki je vrednotil ZZI in je odgovoren za zbiranje in spremljanje odgovorov, vpisuje prejemnik ZZI (NOC).

ZADEVA: Kratek opis zahtevane informacije, vpisuje izdelovalec ZZI.

ČAS IZDELAVE ZZI: Čas vrednotenja ZZI, vpisuje prejemnik ZZI.

V REŠEVANJE: Poveljstva ali organi, katerim se ZZI pošlje v reševanje, vpisuje prejemnik ZZI.

V SEZNAVITEV: Poveljstva ali organi, katere bi odgovor na ZZI lahko zanimal, vpisuje prejemnik ZZI.

2.

STATUS: Status posredovanega ZZI: **AKTIVEN** (izdelovalec pričakuje odgovor na ZZI), **KONČAN** (izdelovalec je pridobil zadovoljiv odgovor, ali pa je ZZI postal nepotreben), **ZAUSTAVLJEN** (izdelovalec do navedenega roka končanja zbiranja ni prejel nikakršnih odgovorov ali pa prejeti odgovori niso ustrezali posredovanim zahtevam), vodita izdelovalec in prejemnik.

PRIPRITETA: Prioriteta posredovanega ZZI: **ZELO NUJNO** (zahtevana informacija je kritično potrebna za izvedbo naloge poveljstva ali pa se nanaša na neposredno ogrožanje življenj-zaščita sil), **NUJNO** (informacija je zelo potrebna za tekoče načrtovanje ali delovanje, oz. je informacija potrebna v roku 7 dni), **PREDNOSTNO** (informacija je pomembna za tekoče načrtovanje ali delovanje, oz. je informacija potrebna v roku 7- 14 dni), **RUTINSKO** (informacija je potrebna za dodatna pojasnila in ne vpliva neposredno na tekoče načrtovanje ali delovanje, informacija je potrebna v roku več kot 14 dni), vpisuje izdelovalec ZZI.

3.

KOORDINATE IN AKTIVNOSTI OBJEKTA: Vpisuje izdelovalec ZZI.

PODATKI O LOKACIJI: Pri navajanju koordinat je potrebna primerna natančnost (vsaj 6 UTM ali GEO številke). Po potrebi je potrebno navesti oznako države, tip in kategorijo lokacije, ter zemljepisne podatke ali opis objekta. Lahko se opišejo zemljepisne kategorije, kot so krog (koordinatami centra in polmerom), pravokotnik (s koordinatami oglišč) oz. njihovo kombinacijo, vpisuje izdelovalec ZZI.

4.ZAHTEVANE INFORMACIJE: Katere podatke se točno potrebuje, navede se omejeno število vprašanj (če je število vprašanj večje od šest, je potrebno izdelati dva ali več ZZI). Pri oblikovanju vprašanj je potrebno biti kratek in jase, vpisuje izdelovalec ZZI.

5.

ČASOVNA OPREDELITEV ZBIRANJA: Časovni parametri zbiranja, vpisuje izdelovalec ZZI.

POGOSTOST POROČANJA: Kako pogosto se želi prejemati odgovore: ENKRAT, TEDENSKO, DVOTEDENSKO, MESEČNO itd., vpisuje izdelovalec ZZI.

ZAČETEK ZBIRANJA: Dan izdelave ZZI, vpisuje izdelovalec ZZI.

KONEC ZBIRANJA: Predlagan datum prenehanja zbiranja podatkov, vpisuje izdelovalec ZZI.

ROK VELJAVNOSTI INFORMACIJE: Čas do katerega mora biti odgovor dostavljen oz. po katerem informacija nima več vrednosti, vpisuje izdelovalec ZZI.

ZADNJI ROK POROČANJA/ ZBIRANJA: Isti čas kot »Rok veljavnosti informacije«, ali pa se pojasni razlika, vpisuje izdelovalec ZZI.

6.ZAHTEVANA NATANČNOST LOKACIJE: S kakšno natančnostjo se pričakuje navedba lokacije v odgovoru na ZZI (npr. ime mesta, luke, države), vpisuje izdelovalec ZZI.

7.OBRAZLOŽITEV ZZI: Kratko pojasnilo, zakaj se je ZZI izdelal in zakaj je pomemben, vpisuje izdelovalec ZZI.

8.DODATNE INFORMACIJE: Katerakoli dodatna informacija, ki bi lahko pomagala organu pri sestavljanju ustreznega odgovora. Navede se že preiskane baze podatkov in priloži se gradivo, ki bi lahko pomagal organu, vpisuje izdelovalec ZZI.

9.KOMENTAR: Obrazložitev točke 5. (»Pogostost poročanja«); obrazložitev razlike med rokom veljavnosti in rokom poročanja, če se ta dva razlikujeta; katerekoli dodatne informacije, ki bi bile koristne; kontaktna oseba za ZZI, vpisuje izdelovalec ZZI.

10.KOMUNIKACIJSKI MEDIJ: Medij po katerem se želi prejeti odgovor (varna elektronska pošta, CD, USB ključek, disketa, papir, itd.). Pri tem je potrebno paziti na določila Uredbe o varovanju tajnih podatkov, Uradni list RS, št. 74/2005 z dne 05. avgust 2005, vpisuje izdelovalec ZZI.

11.TIP IZDELKA IN NJEGOVA STOPNJEVANOST: Tip in format izdelka (npr. slika, besedilo) in predlog za stopnjevanost izdelka, vpisuje izdelovalec ZZI.

KONEC PRENOSA

(Vir: SOP Obveščevalna podpora SIKON KFOR, 2006, str. 4- 7)

Priloga 2: Odgovor na zahtevek za informacijo

KONTROLNA ŠTEVILKA:
SLEDLJIVOSTI ZZI:
LETO:
Št. ZZI:

1.

ZADEVA:

IZDELAL:

NASLOVNIK:

ODGOVOR IZDELAL:

2.VIRI:

3.KOMENTAR:

4.FORMAT ODGOVORA:

5.PRILOGE:

6.POVZETEK ODGOVORA:

KONEC PRENOSA

(Vir: SOP Obveščevalna podpora SIKON KFOR, 2006, str. 12)

Priloga 3: Operativno poročilo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
POVELJSTVO - ENOTA
LOKACIJA

Številka:

Datum:

OPERATIVNO POROČILO

Zadeva:

POVZETEK:

Kratek povzetek, ki bralcu v dveh do treh stavkih pove kaj tekst vsebuje in ključni razlog za izvedbo aktivnosti (redno delo v AOR, pogovor z XY, aktivnosti ekstremistov, itd.).

VSEBINA:

Vsebina izvedene aktivnosti oz. pridobljenih podatkov z izvedbo (pogovora z osebo, pridobljenih podatkov z opazovanjem oz. rednim delom, podatek pridobljen s strani tretje osebe). Vsebina se praviloma piše v tretji osebi ednine.

NEREALIZIRANE NALOGE:

Izdelovalec dokumenta oceni oz. napiše kaj bi bilo po njegovi oceni potrebno še storiti v bodoče za kvalitetnejšo pridobitev informacij.

OCENA:

V oceni se zabeleži zanesljivost podatka oz. informacije. Prav tako izdelovalec v oceni zapiše vse morebitne težave in probleme s katerimi se je soočil pri pridobivanju podatkov in svoje predloge za nadaljnje boljše oz. lažje delo. Ocena se praviloma piše v tretji osebi ednine.

Podpisnik dokumenta
Koordinator ali njegov namestnik

Pripravil:

Kdo je dokument izdelal (čin, Ime in Priimek, lahko so to šifre izdelovalca, katere pozna koordinator)

Priloge:

Morebitne priloge, slike, dokumenti itd.

Poslano:

Komu je bil dokument posredovan ali je bil z njegovo vsebino seznanjen ter preko kakšnega medija je bila informacija posredovana (varna elektronska pošta, ustno ali tiskan izvod in koliko izvodov, kakšen drugi pomnilniški medij).

(Vir: SOP Obveščevalna podpora SIKON KFOR, 2006, str. 13)

Priloga 4: Vprašalnik

V nadaljevanju je postavljenih **14 vprašanj**, ki se navezujejo z Vašim delom v mednarodnih operacijah in misijah- MOM, natančneje z operacijo KFOR. Vaši odgovori se bodo uporabili izključno in samo za zaključno nalogo na Šoli za častnike (Obveščevalnovarnostna podpora na mednarodnih operacijah in misijah – primer bojne skupine Sokol Kfor).

1. Kakšno delo ste opravljali na MOM v zvezi z obveščevalnovarnostno podpora in katere so bile Vaše naloge?
2. Kako ste te naloge izvajali?
3. Kako so potekale priprave na MOM?
4. Ali ste se v času priprav na MOM srečevali s kakršnimi koli težavami ali posebnostmi?
5. Kako je potekalo sodelovanje s Slovensko vojsko- SV in drugimi organi mednarodnih organizacij v MOM?
6. S katerimi problemi ste se tedaj (na MOM) največkrat srečevali in kako bi po Vašem mnenju to lahko popravili?
7. Čemu po Vašem mnenju predvsem služi obveščevalnovarnostna podpora v MOM?
8. Katerim zvrstem pridobivanja obveščevalnovarnostnih podatkov na MOM za potrebe obveščevalnovarnostne podpore, bi se SV morala predvsem posvetiti?
9. Ali ima obveščevalnovarnostna podpora dovolj sredstev in sistemov, ki ji omogočajo nemoteno delovanje MOM oz. ali je odvisna od podpore drugih držav in mednarodnih organizacij?
10. V kolikšni meri in kako se uporablja vojaški HUMINT (SV) in koliko le ta prispeva k delovanju obveščevalnovarnostne podpore?
11. Kakšna je obveščevalnovarnostna podpora SV po MOM oz. ko se kontingent vrne v domovino?
12. Ali menite, da je ta obveščevalnovarnostna podpora SV po MOM zadostna in dovolj učinkovita ?
13. Kaj na splošno menite o obveščevalnovarnostni podpori v MOM, ali bi se lahko še izboljšala in kako?
14. Ali bi imeli še kaj za dodati?

Konec vprašalnika!

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Slovenska vojska

Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Datum: 27. avgust 2010

Kraj: Maribor

ZADEVA: IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNE NALOGE

V skladu s Standardnim operativnim postopkom izdelave zaključne naloge Šole za častnike (SOP – ŠČ02/004 za oblikovanje zaključne naloge kandidatov in slušateljev Šole za častnike) številka 804-200/2009-1, z dne 02. april 2009, spodaj podpisana desetnica Metka Rebolj, kandidatka Šole za častnike, rojena 20. septembra 1985 v Ljubljani izjavljam, da sem avtorica zaključne naloge z naslovom: *»Obveščevalnovarnostna podpora na mednarodnih operacijah in misijah- primer bojne skupine Sokol KFOR«*.

desetnica Metka Rebolj